

Analýza rizik chátrajících budov v areálu Svit Zlín

Andrea Svobodová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea SVOBODOVÁ**

Osobní číslo: **L09202**

Studijní program: **B 3909 Procesní inženýrství**

Studijní obor: **Ovládání rizik**

Téma práce: **Analýza rizik chátrajících budov v areálu Svit Zlín**

Zásady pro vypracování:

1. Analyzujte dostupné technické materiály o stavu zkoumaných budov areálu
2. Vyhodnoťte rizikové faktory zkoumaného prostoru
3. Navrhněte opatření na eliminaci zjištěných rizik pro dané objekty

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] LEHÁR, B.,: Přehledné dějiny n.p. Svit před znárodněním 1894 – 1945. Vydal: n.p. Svit, srpen 1959

[2] ROUŠAR, P.,: Dějiny národního podniku Svit, národní podnik Baťa (1945 – 1948). Praha : Vydala PRÁCE, 1967

[3] SKŘEHOT, P., A KOLEKTIV, : Prevence nehod a havárií, 1.díl : Nebezpečné látky a materiály. Praha : Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2009. 341 s. ISBN 978-80-86973-70-8.

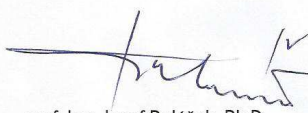
[4] SKŘEHOT, P., A KOLEKTIV, : Prevence nehod a havárií, 2.díl : Mimořádné údalosti a prevence nežádoucích následků. Praha : Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2009. 595 s. ISBN 978-80-86973-73-9 Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Zdeněk Šafařík, Ph.D.**
Ústav krizového řízení

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **11. května 2012**

V Uherském Hradišti dne 22. února 2012

prof. Ing. Josef Polášek, Ph.D.
děkan

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na analýzu rizik chátrajících budov v areálu Svit Zlín. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce je pozornost zaměřena na vysvětlení základních pojmů analýzy rizik, klasifikaci rizik a mimořádných událostí. V praktické části popisují a vyhodnocují rizikové faktory zkoumaného prostoru. Zároveň je zde návrh na eliminaci zjištěných rizik pro dané objekty.

Klíčová slova: analýza rizik, rizikové faktory, eliminace rizik, chátrající budovy

ABSTRACT

This bachelor work is focused on the risk analysis of deteriorating buildings in the area of Svit Zlín. The work is divided into theoretical and practical part. The main focus within the theoretical part is on the explanation of the basic terms of risk analysis, classification of risks and exceptional happenings. Within the practical part I explain and analyse the risky factors of the surveyed area. There is also a drawing for elimination of recognized risks for the objects.

Keywords: risk analysis, risk factors, risk elimination, deteriorating buildings

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji RNDr. Zdeňku Šafaříkovi, Ph.D., mému vedoucímu bakalářské práce, za podporu, odborné rady a cenné připomínky, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

Motto

„Hrozí-li odevšad nástrahy, má větší cenu se jim jednou postavit, než stále být ve střehu,“

Gaius Suetonius Tranquillus

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 POJMY V ANALÝZE RIZIK	10
1.1 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	10
1.2 CHÁPÁNÍ A KLASIFIKACE RIZIKA.....	11
1.2.1 Klasifikace rizik	12
1.2.2 Kontext a vnímání nebezpečí	14
1.3 NEJISTOTA A NEURČITOST	15
2 ANALÝZA A ŘÍZENÍ RIZIK	18
2.1 ANALÝZA RIZIK	19
2.1.1 Typy analýz	20
2.2 TRÍDĚNÍ RIZIK.....	22
2.2.1 Technologické riziko.....	22
2.3 ZÁKLADNÍ METODY PRO STANOVENÍ RIZIK	23
3 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI (MU)	27
3.1 OBECNÉ DĚLENÍ MU	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 ANALÝZA RIZIK V AREÁLU SVIT ZLÍN	29
4.1 STRUČNÁ HISTORIE MĚSTA ZLÍN.....	29
4.2 VÝVOJ A SOUČASNOST AREÁLU.....	30
4.2.1 Lokalizace a dostupnost areálu.....	31
4.3 ANALÝZA DOSTUPNÝCH TECHNICKÝCH MATERIÁLŮ.....	34
4.4 MOŽNÁ RIZIKA	38
4.4.1 Rizikové faktory zkoumaného prostoru	38
4.4.1.1 Využitý materiál při stavbě budov	38
4.4.1.2 Povodně v dané lokalitě.....	38
4.4.1.3 Inženýrské sítě.....	39
4.4.1.4 Možný výskyt požáru.....	40
4.4.1.5 Lidé bez domova obývající zkoumané objekty.....	41
4.4.1.6 Drobní živočichové vyskytující v objektech.....	45
5 OPATŘENÍ NA ELIMINACI ZJIŠTĚNÝCH RIZIK	46
5.1 ANKETNÍ ŠETŘENÍ.....	46
5.2 ANALÝZA SWOT CHÁTRAJÍCÍCH BUDOV	53
5.3 NÁVRHY OPATŘENÍ NA ELIMINACI RIZIK	54
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59
SEZNAM OBRÁZKŮ	60
SEZNAM TABULEK.....	61
SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Chátrající budovy ve středu města Zlín zná každý obyvatel. Málokdo si uvědomuje, jaká rizika mohou představovat pro kolemjdoucí, ale také pro lidi bez přístřeší, kteří si zde vybudovali své útočiště. Otázkou je o jaké rizika se vlastně jedná a je-li momentální situace budov nebezpečná pro své okolí. Cílem práce je seznámit s možnými riziky, jestliže nějaká existují.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části je pozornost zaměřena na výklad základních pojmů analýzy rizik, klasifikaci rizik a mimořádných událostí. V praktické části je analyzován celý areál od jeho historie po současnost, jeho lokalizaci a snadnou dostupnost. Dále je provedena analýza dostupných technických materiálů a možných rizik. Tato analýza odhaluje silné a slabé stránky zkoumaných budov areálu, které jsou zahrnuty do SWOT analýzy s anketním šetřením, jehož cílem bylo zjištění názoru lidí pracujících v areálu na jeho současnou a budoucí existenci. Zároveň je podkladem pro navrhovaná opatření a doporučení na eliminaci zjištěných rizik pro dané objekty.

Podklady pro vypracování bakalářské práce byly čerpány z odborné literatury, příslušné právní legislativy, internetových zdrojů, osobních jednání s Krajskou hygienickou stanicí Zlínského kraje a dostupných materiálů z Katastrálního úřadu pro Zlínský kraj.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJMY V ANALÝZE RIZIK

Důležité je si ujednotit pojmy, které se vztahují k základním činnostem v rizikologické praxi.

Každý autor se liší, jelikož názvosloví související s problémy rizika není zcela jednotné. Existuje několik oblastí rizikologického názvosloví – technická oblast, finanční a obchodní oblast, oblast pojišťování a další oblasti.

Nejednotné názvosloví se vyskytuje i v platných normách, které se zabývají rizikem. V běžné praxi mezi odborníky nečiní nejednotnost významné potíže. Mnoho nesnází je však při překladu textu z cizích jazyků a při hledání pojmů na internetu. Názvosloví není tedy zcela sjednoceno, volíme raději zkratku či logo. Proto tedy uvádíme vysvětlení několika základních pojmů.

1.1 Definice základních pojmů

Analýza rizik – Je souhrn činností směřujících k odhadu rizik projektu. U projektu lze uskutečnit několik analýz rizika. Je to systematické použití dostupných informací k identifikaci potenciálního nebezpečí, odhadu rizika s ohledem na ochranu oprávněného zájmu společnosti z hlediska ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí.

Hodnocení rizik – Je proces, při kterém se utváří úsudek o přijatelnosti rizika na základě analýzy rizika.

Hrozba – Je síla, událost nebo osoba, která má nežádoucí vliv na bezpečnost nebo může způsobit škodu. Hrozbou může být například požár, přírodní katastrofa, krádež zařízení, apod.

Ovládání rizika – Souhrn všech organizovaných činností směřujících ke zmenšení nebo stabilizaci hodnoty portfolia rizik.

Portfolio rizik – Souhrn dílčích rizik projektu. V portfoliu se nalézají čistá i spekulativní rizika.

Riziko – Nepříznivá událost, pravděpodobnost vzniku nežádoucího specifického účinku, ke kterému dojde během určité doby nebo za určitých okolností. Z hlediska analýzy je třeba vidět, že ve výsledku jsou jak kladné, tak i záporné stránky. Rizika je možné dělit, přistu-

povat k nim určitým způsobem a řídit je. Rozsah pravděpodobné škody a velikosti očekávaného zisku jako výsledek činnosti v rizikové situaci.

Rizikový faktor – Jev, skutečnost, okolnost, která vyvolává nebo zvětšuje nebezpečí, popřípadě podmiňuje jejich vznik.

Řízení rizika – Všeobecné označení spontánních a systematických činností, jež směřují k ovládnutí rizika.

Zdroje nebezpečí – Antropogenní nebo přírodní činitel, který je průvodcem nebezpečí. Vlastnost nebezpečné látky nebo fyzická či fyzikální situace vyvolávající možnost vzniku havárie.

1.2 Chápání a klasifikace rizika

Primárním předpokladem úspěšného managementu rizik je vymezení cílů a rozsahu analýzy. V této etapě se začíná také se sběrem informací o posuzovaném subjektu, jež může pokračovat i v dalších etapách, zejména v průběhu identifikace hrozeb a aktiv, přičemž na základě získaných dat mohou být rozsah i cíle analýzy zpětně modifikovány.

Analýza rizik zahrnuje identifikaci a posouzení faktorů, které mohou ohrozit jednotlivé činnosti a cíle organizace. V rámci ní identifikujeme rizika, kterým je subjekt vystaven z externího i interního pohledu. Je založena na identifikaci rizikových faktorů, vypracování scénářů, určování pravděpodobnosti a důsledků a v konečném důsledku finančních nákladů v případě vzniku nežádoucí události. Často se však musí v rizikové analýze zkoumat nebezpečí, o nichž se sice dobře a všeobecně ví, že se běžně vyskytnout mohou, ale o nichž uživatelé objektů nebo účastníci procesů nechtějí raději ani slyšet. Hodnota dopadu krize nám řekne, jak škodlivá může nějaká krize být, jestliže neexistuje žádná krizová intervence. Pokud krize uhoří a nedělá se nic pro její zastavení, odvrácení, omezení nebo přerušování, hodnota dopadu krize nám dá poměrně přesný odhad účinků, dopadů a nákladů.

Co můžete za krizi pokládat vy, nemusí znamenat nic takového pro někoho jiného. Krize osoby jedné nemusí být krizí osoby druhé. Můžeme hovořit o počtu nebezpečí, kterým je vyšetřovaný objekt nebo proces vystaven. Tato nebezpečí mohou být vzájemně závislá buď dokonale, nebo částečně. Navíc realizace jedné nepříznivé události může a nemusí podmi-

ňovat současnost nebo nástup další nepříznivé události. Jestliže je jedna nepříznivá událost jednoznačně zdrojem dalších událostí, jde pouze o jedno nebezpečí. [12]

1.2.1 Klasifikace rizik

Primární a sekundární rizika

Sekundární riziko je vyvoláno určitým opatřením, které bylo přijato na snížení primárního rizika. To znamená, že subjekt byl vystaven určitému riziku, které je primárním rizikem. Například rizikem je vstup na zahraniční trh, proto je podnikem přijato opatření, že vytvoří společný podnik se zahraničním partnerem. Tímto však dojde k dalšímu riziku spojenému s existencí odlišných podnikových kultur, což může být příčinou neúspěchu. Toto riziko je považováno za sekundární. [4]

Vnitřní a vnější rizika

- Vnější:

Nezávisí na konání nebo nekonání osob, které jsou nebezpečí vystaveny. Jedná se například o nebezpečí hurikánu na objekt.

- Vnitřní:

Zdrojem vnitřního nebezpečí je sama osoba, na kterou nebezpečí působí. Jedná se například o poškození majetku jeho nedbalým zacházením. [13]

Statistická a dynamická rizika

- Statická:

Příčiny těchto rizik se nacházejí mimo změny v ekonomice (např. u přírodních nebezpečí nebo nepoctivostí jednotlivců). Ztráty statického rizika zahrnují zničení majetku důsledkem nepoctivého jednání nebo selháním lidského faktoru. Statická rizika jsou obvykle díky své pravidelnosti předvídatelná.

- Dynamická:

Tato rizika mají příčinu vzniku ve změnách v okolí firmy, ale také ve firmě samé. Vycházejí z množiny faktorů vnějšího prostředí (politika, ekonomika, průmysl, konkurence, spotřebitelé). Změny těchto faktorů nelze obvykle ovlivňovat. [11]

Finanční a nefinanční rizika

- Finanční:

Jedná se o rizika, která přinášejí finanční ztrátu. Toto riziko zahrnuje vztah mezi subjektem a jměním či očekáváním příjmů, o které může subjekt přijít, či se jejich hodnota může snížit. Finanční riziko je převážně ovlivněno třemi faktory - subjektem, aktivy, či příjmem a hrozbou.

- Nefinanční:

Nefinančnímu riziku je vystavena ta osoba, která nevlastní nic hodnotného. Tento pojem je však spekulativní, jelikož pro každého jedince má vlastnictví určitou hodnotu. [11]

Čistá a spekulativní

- Spekulativní:

V těchto rizicích existuje jak možnost ztráty tak také možnost zisku. Typickým příkladem je podnikání nebo hazardní hra.

- Čistá:

Čisté riziko znamená pouze možnost ztráty nebo nedojde k žádné ztrátě. Typickým příkladem je vlastnictví majetku, který může být poničen nebo ztracen (např. havárií). Přesto se však může stát, že se čisté riziko stane opět rizikem spekulativním. K tomu dochází v případech, kde je majetek nakoupen za účelem dosažení zisku v podnikání (např. nákup budovy a následné její pronajímání). [11]

Nesystematická a systematická rizika

- Nesystematická:

Tato rizika jsou specifická pro jednotlivé podniky, nebo pro jejich jednotlivé aktivity. Zdrojem rizika může být mnoho různých faktorů (např. vstup nového konkurenta, odchod klíčových pracovníků aj.). Jedná se obvykle o rizika mikroekonomická.

- Systematická:

Riziko je vyvolané společnými faktory a postihuje všechny hospodářské jednotky (oblasti podnikatelské činnosti). Zdrojem jsou např. změny peněžní a rozpočtové politiky, celkové změny trhu (např. změny cen surovin a energií). Toto riziko závisí do značné míry na vývoji trhu, proto se často označuje jako riziko tržní nebo také

jako riziko nediverzifikovatelné, jelikož jej nelze vzhledem ke společnému charakteru snižovat diverzifikací. Jedná se obvykle o rizika makroekonomická. [4]

Rizika ovlivnitelná a neovlivnitelná

Toto členění souvisí s možností manažera (podniku) působit na příčiny jejich vzniku.

- Ovlivnitelná:

Tato rizika lze nějakým způsobem eliminovat, snížit pravděpodobnost vzniku nepříznivých situací.

- Neovlivnitelná:

U tohoto typu rizika nemáme možnost působit na jeho příčiny (např. změna kurzu, povodeň aj.), ale je možnost přijmout určitá opatření, která sníží následky. [4]

1.2.2 Kontext a vnímání nebezpečí

Nebezpečí je pojem se 2 základními rysy, kdy se nebezpečí vztahuje k budoucnosti a je neurčité. Vztahem k budoucnosti rozumíme to, že uvažujeme o tom, jaká nebezpečí hrozí, i když se zcela běžně zamýšlíme nad tím, co se mohlo stát. Neurčitost je pro nás nepříznivá událost, o níž víme, že nastane určitě, ale není nebezpečím.

Tyto rysy se při identifikaci nebezpečí projevují tak, že záleží na kontextu v němž identifikace probíhá. Tedy záleží na tom, kdo hodnotí riziko, o jaké riziko se jedná a za jakých okolností se hodnotí. A dále taky na tom, jaký je cíl rozhodování o riziku.

Můžeme hovořit o tom, že si nebezpečí plně neuvědomujeme nebo naopak plně uvědomujeme. V mnoha situacích, kdy nebezpečí vnímáme jen zčásti nebo vůbec ne. Na prvním místě je to dobrovolnost a nedobrovolnost expozic vůči nebezpečí. Pokud se nebezpečí vystavuji dobrovolně, jsem ochoten převzít všechny rizika. Další okolností je znalost scénáře nebezpečí. Víme, že znalost okolností, za kterých se nebezpečí realizuje, může působit na převzetí rizika pozitivně ale i negativně. Rozhodnutí o převzetí rizika může být značně ovlivněno skutečností, zda nositel rizika v průběhu akce očekává informaci o vývoji nebezpečí či nikoliv. Jiným činitelem je trvání expozice vůči nebezpečí. Jestliže jsme vystaveni nebezpečí po krátkou dobu, jsme ochotni ho snášet lépe, než po jeho delší trvání. Doba trvání nebezpečí zvětšuje totiž hodnotu rizika, neboť roste pravděpodobnost realizace

nebezpečí, což si uvědomujeme většinou jen podvědomě. Na naše vnímání má vliv také bezprostřednost následků. Mnoho lidí ví velice dobře o nebezpečí, které jim hrozí. Říkáme tomu odložená nebezpečí, která se z hlediska subjektu nekonají ihned nebo zítra, ale až o několik let později.

1.3 Nejistota a neurčitost

Informace, se kterými se běžně setkáváme a které využíváme v analýzách rizik, nemají všechny stejnou významnost a také ne stejnou spolehlivost. Dají se přesto odstupňovat. Výchozím stupněm je jistota, kdy všechny skutečnosti jsou jednoznačné, a výsledek činnosti, o níž se rozhodovalo, se nemůže od předpokladu nijak odchýlit. Pokud se však jistota ztratí, musíme se vyrovnat s nejistotou a neurčitostí.

Zatímco nejistota je vždy nějak odstupňovaná podle úrovně našich znalostí o jevu, který vyšetřujeme, je neurčitost dokonalou nejistotou, kdy není jasné, „zda se vůbec něco může stát“. Můžeme tedy říci, že nejistota je nepoznané známé a neurčitost je nepoznané neznámé.

Nejistoty a neurčitosti, jimiž se zabýváme v analýze rizika a s nimiž vědomě nebo nevědomě pracujeme, mají původ objektivní nebo subjektivní. Objektivní jsou dány náhodným chováním přírodních a společenských jevů nezávislých na jednotlivcích. Subjektivní jsou dány nedokonalostí myšlení lidí.

Rozlišovat pojmy nejistota a neurčitost je v analýze rizika často velice důležité – kvalita informace o jevech a událostech má vždy vliv na rozhodování o riziku. [13]

Rizika dle skupiny nebezpečí

Tato rizika se dělí účelově do skupin, kde kritériem je zdroj, ze kterého nebezpečí pochází. Rozlišuje se několik základních skupin, jež jsou zcela obecné a mohou se použít pro analýzu rizika v jakémkoliv oboru. Mohou být rovněž použita další podrobnější členění dle zaměření podniku a jeho potřeb.

- Technologická nebezpečí
 - průmyslová, dopravní, energetická, chemická, elektrická, elektronická, komunikační, nukleární, technologická seizmicita, softwarová, internetová, atd.
- Ekonomická nebezpečí

- platební neschopnost dlužníků a jiná rizika pohledávek, zastarávání technologií, volatilita trhů, obecné změny hodnot ve společnosti, změny kurzů cenných papírů, selhání nemovitých a movitých investic, změny kurzů měn, kolaps peněžních ústavů, znárodnění, privatizace, nedostatek, nadvýroba, atd.
- Politická nebezpečí
 - násilné změny politického systému, občanské nepokoje, občanské iniciativy, terorismus, demokratický vývoj, nacionalismus, totalitní režim atd.
- Sociální nebezpečí
 - obecná kriminalita, speciální kriminalita, podvody, nepolitická sabotáž, squatteři, vandalství, nezaměstnanost, atd.
- Právní a regulační nebezpečí
 - zákony, normy, smlouvy, advokáti a jiní právníci, soudy, rozhodci, experti řešení sporů, znalci, atd.
- Klimatická nebezpečí
 - krátkodobé povětrnostní jevy, dlouhodobá kolísání povětrnostních podmínek, změny klimatu, atd.
- Geologická nebezpečí
 - seizmicita, svahové sesuvy, sedání zemin, podzemní vody, poddolování, atd.
- Ekologická nebezpečí
 - kyselý déšť, biologické poškození, elektrické výboje, meteority, atd.
- Ergonomická nebezpečí
 - tělesně postižení lidé (jako zdroj nebezpečí), ovladatelnost mechanismů, tělesně postižení lidé (jako příjemci nebezpečí), atd.
- Fyziologická nebezpečí
 - výměšky živých organismů, zdravotní stav lidí a zvířat, epidemie, pandemie, atd.
- Psychologická nebezpečí

- ovlivnění nevědeckými teoriemi (geopatogenní zóny, homeopatie, astrologie, aj.), vnímaný strach, povědomý strach, panika, atd. [13]

2 ANALÝZA A ŘÍZENÍ RIZIK

Problematika řízení rizik je velice široká a podle svého zaměření často velice odlišná. Základními oblastmi, v nichž hovoříme o řízení rizik, jsou především:

- Přírodní katastrofy a havárie (technologická rizika).
- Rizika ochrany životního prostředí.
- Finanční rizika, která mohou mít dílčí podkategorie, jako například:
 - o Investiční riziko
 - o Pojišťovací a zajišťovací riziko
- Projektová rizika.
- Obchodní rizika, která mohou mít podkategorie, jako například:
 - o Marketingové riziko
 - o Strategické riziko
 - o Riziko managementu
 - o Rozpočtové riziko
- Technická rizika (riziko u všech typů inženýrských konstrukcí, včetně materiálu a staveb)

Existují i obecné zákonitosti řízení rizik, které je třeba znát, ať již chceme minimalizovat riziko při změnách v podniku nebo v oblasti přírodních katastrof.

Řízení rizik je proces, při němž se subjekt řízení snaží zamezit působení již existujících i budoucích faktorů a navrhuje řešení, která pomáhají eliminovat účinek nežádoucích vlivů a naopak umožňují využít příležitosti působení pozitivních vlivů. Součástí procesu řízení rizik je rozhodovací proces, vycházející z analýzy rizika. Po zvážení dalších faktorů, zejména ekonomických, technických, ale i sociálních a politických, management pro řízení rizik vyvíjí, analyzuje a srovnává možná preventivní a regulační opatření. Posléze z nich vybere ta, která existující riziko minimalizují. Jako součást řízení rizika bývá často chápáno i šíření informací o riziku a vnímání rizika.

Kritickou fází procesu řízení rizik je výběr optimálního řešení. Začíná určením úrovně rizika, postup přes hodnocení ekonomických nákladů variant řešení pro snížení rizika a jejich

ekonomických přínosů. Pokračuje zhodnocení dopadů a přínosů a analýzou možných důsledků z přijatého rozhodnutí na subjekt a jeho okolí. Posléze následuje rozhodnutí o realizaci opatření na snížení rizika, respektive rozhodnutí a jeho dalším sledování v případě vysokého stupně nejistot, spojených se stávajícím stupněm poznání a tím nemožnosti snížit riziko ve fázi tvorby rozhodnutí.

Management řízení rizika využívá principu zpětné vazby (reaktivní strategie – klasický způsob, kdy se jedná o nápodobu učícího se systému) nebo predikční vazby (proaktivní strategie – vědecký způsob, kdy je subjekt seznámen se současným stavem, možnými hrozbami a má co nejuplněnější informace o možném průběhu jejich naplnění).

Protože však většinou není reálné mít k dispozici takto komplexní informace a zejména pak není reálné odhadnout předem vliv a hlavně význam jednotlivých faktorů, které na subjekt působí, existuje zde možnost rozhodování za neúplné informace (fuzzy), což lze částečně eliminovat pomocí nástrojů pro podporu rozhodování při neúplných (mlhavých) informacích.

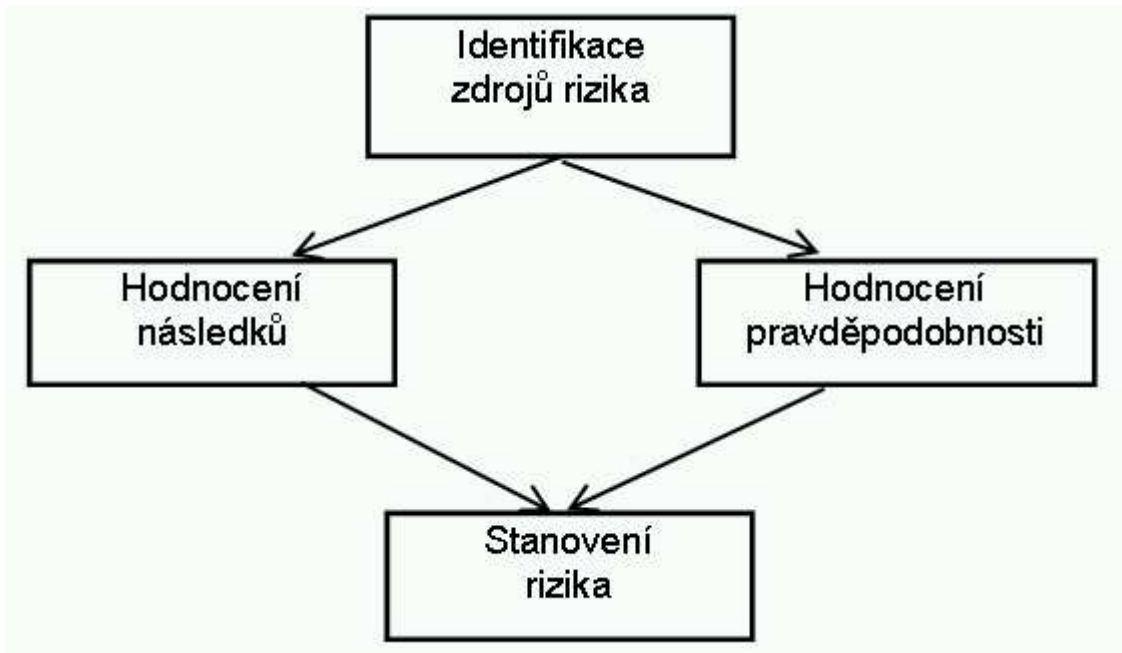
Finálním výsledkem každé etapy řízení rizika je rozhodnutí. Většinou je výstupem více variant řešení. Nepřijatelná úroveň rizika vyžaduje zastavení probíhajícího procesu a přijetí opatření na snížení rizika. Je-li riziko přijatelné a přitom nikoliv bezvýznamné a potenciál zisku je značný, následuje obvykle vypracování plánu preventivních opatření za účelem jeho redukce. Pro zbytková rizika, která nelze protiopatřením efektivně snížit, se zpracovávají krizové plány. Velký důraz je třeba klást na maximální využití fáze redukce rizika a jeho eliminace tak, aby se havarijní plány a scénáře vypracovávaly opravdu jen pro zbylá rizika. Hledáním obecně platných preventivních opatření pro významné snížení pravděpodobnosti vzniku krizí a omezení jejich případných následků se také zabývá součástí krizového řízení. [11]

2.1 Analýza rizik

Analýzu rizik můžeme vnímat jako technologii umožňující pochopit způsob působení různých nebezpečí na daný subjekt. Žádná analýza rizik nemůže prakticky odhalit nebezpečnost zkoumaného systému, jelikož analytický výstup je vždy z části pravdivý, a z části hypotetický, jelikož se odvíjí od řady faktorů.

Analýza rizik je vždy založena na týmové práci a je součástí havarijních a krizových plánů. Proto je prvním krokem procesu snižování rizik a druhým krokem je řízení rizik.

Kroky v analýze rizik znázorňuje obrázek 1.

Obrázek 1 :Schéma vzniku rizika, Zdroj: [1]

Analýza rizik zpravidla zahrnuje tyto činnosti:

1. Identifikace aktiv – vymezení posuzovaného subjektu a popis aktiv, která vlastní;
2. Stanovení hodnoty aktiv – určení hodnoty aktiv a jejich význam pro subjekt, ohodnocení možného dopadu jejich ztráty, změny či poškození na existenci či chování subjektu;
3. Identifikace hrozeb a slabin – určení událostí a akcí, které mohou ovlivnit negativně hodnotu aktiv, určení slabých míst subjektu, která mohou umožnit působení hrozeb;
4. Stanovení závažnosti hrozeb a míry zranitelnosti – určení pravděpodobnosti výskytu hrozby a míry zranitelnosti subjektu; [11]

2.1.1 Typy analýz

Analýza rizik může být prováděna různými metodami. Vždy záleží na uvážení hodnotitele a potřeb, ke kterým je analýza určena. Podle obecného členění existují dva zá-

kladní přístupy k řešení – kvantitativní metody a kvalitativní metody. Není ale vyloučena možnost využití kombinace obou přístupů. Jednotlivé metody popsány níže.

Kvantitativní metody

U této metody se rizika vypočítávají matematicky a vychází z frekvence výskytu hrozby a jejího dopadu. Metoda používá číselné ocenění v případě pravděpodobnosti vzniku události, ale také při ocenění dopadu této události. Riziko je nejčastěji vyjádřeno ve formě předpokládané ztráty ve finanční podobě. Tyto metody jsou oproti metodám kvalitativním více exaktní. Provedení těchto metod vyžaduje více času a úsilí, za to ale poskytují finanční vyjádření rizik, které je výhodnější pro lepší nakládání s riziky. Nevýhodou u této metody není jen vynaložené úsilí a čas, ale také vysoce formalizovaný postup, který může vést k tomu, že nebudou zachycena specifika posuzovaného subjektu. To může vést k vysoké zranitelnosti. Je to důsledek „zahlcení“ hodnotitele značným objemem formálně strukturovaných dat. [11]

Kvalitativní metody

Hodnotitel při této metodě musí brát také v úvahu dobu trvání nebezpečí a velikost prostoru, ve kterém se může nebezpečí realizovat. Při zvyšování doby či prostoru, totiž roste i pravděpodobnost rizika. Musí se také zmapovat počet nebezpečí, kterým je objekt nebo proces vystaven, jelikož nebezpečí mohou být vzájemně závislá (dokonale nebo částečně), což znamená, že pokud je jedno nebezpečí zdrojem dalšího nebezpečí, tak se pak jedná o jedno nebezpečí. Počet nebezpečí může sloužit jako orientační veličina pro zpracovatele analýzy, která ale nemůže být výstupem analýzy. [13]

Jak již bylo zmíněno, analýza rizik nemusí být dělena jen z hlediska kvantitativního a kvalitativního. Ale můžeme je dále rozdělovat např. analýzu aposteriorní a apriorní, nebo analýzu absolutní a relativní.

Aposteriorní analýza

V případě této analýzy musí rizikový inženýr pracovat s jevy a událostmi, o nichž se domnívá, že mohou nastat, aniž by někdy v minulosti nastaly. To znamená, že riziko odhaduje. [13]

Apriorní analýza

Tato analýza vychází z jevů, jež jsou zdrojem nebezpečí, a které se již v minulosti minimálně jednou vyskytly. Známe tedy povahu jevu, je to jev skutečný, není vykonstruovaný a víme, že příslušná událost nastat může. Jev je tedy předem znám, ačkoliv nejsou přesně známy jeho vlastnosti. [13]

Absolutní analýza

Jedná se o analýzu rizika vyšetřovaného projektu, která má sloužit ke stanovení co nejpřesnější hodnoty rizika s cílem získat podklady pro rozhodování o peněžních tocích, pro eliminaci nebezpečí a rizik, pro přenesení rizik na třetí osoby (pojištění) apod. [13]

Relativní analýza

Tato analýza slouží k porovnávání dvou nebo více projektů z hlediska jejich portfolia rizik, rozhodování o volbě projektu apod. Relativní analýza rizika se někdy také označuje jako preferenční nebo komparativní analýza. [13]

2.2 Třídění rizik

2.2.1 Technologické riziko

Realizace analýzy rizik vyžaduje dokonalou znalost technologie uvnitř objektu a sekundárně i v jeho okolí. Analýza musí postihnout celou šíři reálně možných havarijních stavů, včetně posouzení možných následků na vlastní nebo navazujících objektech. Musí zde být vyjádřeny důležité časové, prostorové a součinnostní vazby. Doporučuje se vycházet z provozních a havarijních řádů, pokud jsou již zpracovány. Je třeba využít i dostupné informace z případných dřívějších havárií.

Prevence a minimalizace technologických rizik je nejdůležitější podmínkou jejich zvládnutí. Všeobecná politika prevence technologických rizik je charakterizována čtyřmi základními principy:

1. Redukcí rizika u zdroje
2. Zdokonalováním prostředků zásahů a záchrany
3. Informovanost veřejnosti
4. Plánováním územního rozvoje [11]

2.3 Základní metody pro stanovení rizik

Vzhledem ke složitosti a rozmanitosti vzniku živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. na jedné straně a kvality, vypovídající schopnosti a homogenity dostupných datových souborů na straně druhé, není možno vypracovat žádné obecné pokyny pro stanovení rizik.

Vždy je třeba nejprve provést odborné posouzení:

- vstupních dat,
- požadavků a předpokladů určité metodiky,
- konkrétního cíle analýzy a hodnocení rizik,

a na základě tohoto posouzení provést výběr vhodného postupu. Výběr vhodné metodiky určení rizik velice závisí na tom, zda:

- Známe nebo můžeme stanovit rozložení živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. v prostoru a v čase a můžeme spočítat četnostní rozložení živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. pro určité území a zvolený časový interval, dále vypočítat a zmapovat ohrožení.
- Známe nebo můžeme stanovit rozložení dopadů živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod., stanovit scénáře dopadů ve variantním provedení a pravděpodobnosti jejich výskytů.

Z pohledu shromážděných znalostí a zkušeností je třeba konstatovat, že většina metodik pro stanovení rizik předpokládá absolutní bezchybnost projektu a omezuje se jen (nebo téměř výhradně) na kontrolu jeho dodržení včetně procesu a činnosti obsluhy. To znamená, že každá metoda analýzy rizik je pouze pomocný nástroj a inteligence člověka zůstává nezastupitelná. [7]

Každá z existujících metod pro stanovení rizik, včetně těch níže uvedených, byla generována pro určitý specifický problém, a proto jednotlivá paradigma nejsou vzájemně porovnatelná. Charakteristika obvykle používaných postupů pro stanovení rizik je následující:

1. Check List (kontrolní seznam)

Kontrolní seznam je postup založený na systematické kontrole plnění předem stanovených podmínek a opatření. Seznamy kontrolních otázek jsou zpravidla generovány na základě seznamu charakteristik sledovaného systému nebo činností, které

souvisejí se systémem a potenciálními dopady, selhání prvku systému a vznikem škod. Jejich struktura se může měnit od jednoduchého až po složitý formulář, který umožňuje zahrnout různou relativní důležitost parametru (váhu) v rámci daného souboru. [7]

2. Safety Audit (bezpečnostní kontrola)

Bezpečnostní kontrola je postup hledající rizikové situace a nevržení opatření na zvýšení bezpečnosti. Metoda představuje postup hledání potenciálně možné nehody nebo provozního problému, který se může objevit v posuzovaném systému. Formálně je používán připraven seznam otázek a matice pro skórování rizik. [7]

3. What – If Analysis (analýza toho, co se stane když)

Analýza toho, co se stane když, je postup na hledání možných dopadů vybraných provozních situací. V podstatě je to spontánní diskuse a hledání nápadu, ve kterém skupina zkušených lidí dobře obeznámených s procesem klade otázky nebo vyslovene úvahy o možných nehodách. Není to vnitřně strukturovaná technika jako některé jiné (např. HAZOP a FMEA). Namísto toho po analytikovi požaduje, aby přizpůsobil základní koncept šetření určitému účelu. [7]

4. Preliminary Hazard Analysis – PHA (předběžná analýza ohrožení)

Předběžná analýza ohrožení – též kvantifikace zdrojů rizik je postup na vyhledávání nebezpečných stavů či nouzových situací, jejich příčin a dopadů a na jejich zařazení do kategorií dle předem stanovených kritérií. Koncept PHA ve své podstatě představuje soubor různých technik vhodných pro posouzení rizika.

V souhrnu se nejčastěji pod touto zkratkou jedná o následující techniky posuzování: what-if; what-if/checklist; hazard and operability (HAZOP) analysis; failure mode and effects analysis (FMEA); fault tree analysis, kombinace těchto metod; ekvivalentní alternativní metody. [7]

5. Process Quantitative Risk Analysis – QRA (analýza kvantitativních rizik procesu)

Kvantitativní posuzování rizika je systematický a komplexní přístup pro predikci odhadu četnosti a dopadů nehod pro zařízení nebo provoz systému. Analýza kvantitativních rizik procesu je koncept, který rozšiřuje kvalitativní (zpravidla verbální)

metody hodnocení rizik o číselné hodnoty. Algoritmus využívá kombinaci (propojení) s jinými známými koncepty a směřuje k zavedení kritérií pro rozhodovací proces, potřebnou strategii a programy k efektivnímu zvládnutí (řízení) rizika. Vyžaduje náročnou databázi a počítačovou podporu. [7]

6. Hazard Operation Proces – HAZOP (analýza ohrožení a provozuschopnosti)

HAZOP je postup založený na pravděpodobnostním hodnocení ohrožení a z nich plynoucích rizik. Jde o týmovou expertní mnohaoborovou metodu. Hlavním cílem analýzy je identifikace scénářů potenciálního rizika. Experti pracují na společném zasedání formou brainstormingu. Soustředí se na posouzení rizika a provozní schopnosti systému. Pracovním nástrojem jsou tabulkové pracovní výkazy a dohodnuté vodící výrazy. Identifikované neplánované nebo nepřijatelné dopady jsou formulovány v závěrečném doporučení, které směřuje ke zlepšení procesu. [7]

7. Event Tree Analysis – ETA (analýza stromu událostí)

Analýza stromu událostí je postup, který sleduje průběh procesu od iniciační události přes konstruování událostí vždy na základě dvou možností – příznivé a nepříznivé. Metoda ETA je graficko statistická metoda. Názorné zobrazení systémového stromu událostí představuje rozvětvený graf s dohodnutou symbolikou a popisem. Znázorňuje všechny události, které se v posuzovaném systému mohou vyskytnout. Podle toho jak počet událostí narůstá, výsledný graf se postupně rozvětňuje jako větve stromu. [7]

8. Failure Mode and Effect Analysis – FMEA (analýza selhání a jejich dopadů)

Analýza selhání a jejich dopadů je postup založený na rozboru způsobu selhání a jejich důsledků, který umožňuje hledání dopadů a příčin na základě systematicky a strukturovaně vymezených selhání zařízení. Metoda FMEA slouží ke kontrole jednotlivých prvků projektového návrhu systému a jeho provozu. Představuje metodu tvrdého, určitého typu, kde se předpokládá kvantitativní řešení. Využívá se především pro vážná rizika a zdůvodněné případy. Vyžaduje aplikaci počítačové techniky, speciální výpočetní program, náročnou a cíleně zaměřenou databázi. [7]

9. Fault Tree Analysis – FTA (analýza stromu poruch)

Analýza stromu poruch je postup založený na systematickém zpětném rozboru událostí za využití řetězce příčin, které mohou vést k vybrané vrcholové události. Metoda FTA je graficko analytická popř. graficko statistická metoda. Názorné zobrazení stromu poruch představuje rozvětvený graf s dohodnutou symbolikou a popisem. Hlavním cílem analýzy metodou stromu poruch je posoudit pravděpodobnost vrcholové události s využitím analytických nebo statistických metod. Proces dedukce určuje různé kombinace hardwarových a softwarových poruch a lidských chyb, které mohou způsobit výskyt specifikované nežádoucí události na vrcholu. [7]

10. Human Reliability Analysis – HRA (analýza lidské spolehlivosti)

Analýza lidské spolehlivosti je postup na posouzení vlivu lidského činitele na výskyt pohrom, nehod, havárií, útoku apod. či některých jejich dopadů. Koncept analýzy lidské spolehlivosti HRA směřuje k systematickému posouzení lidského faktoru a lidské chyby. Ve své podstatě přísluší do zastřešující kategorie konceptu předběžného posuzování PHA. Zahrnuje přístupy mikro ergonomické (vztah „člověk-stroj“) a makro ergonomické (vztah systému „člověk-technologie“). Analýza HRA má těsnou vazbu na aktuálně platné pracovní předpisy především z hlediska bezpečnosti práce. Uplatnění metody HRA musí vždy tvořit integrovaný problém bezpečnosti provozu a lidského faktoru v mezních situacích různých havarijních scénářů, tzn. paralelně a nezávisle s další metodou rizikové analýzy. [7]

11. Fuzzy Set and Verbal Verdict Method – FL-VV (metoda mlhavé logiky verbálních výroků)

Metoda mlhavé logiky a verbálních výroků je metoda založená na jazykové proměnné. Jde o multikriteriální metodu rozhodovací analýzy z kategorie měkkého, mlhavého typu. Opírá se o teorii mlhavých množin a může být aplikována v různých obměnách, jednak samostatně, s přímým výstupem priorit, anebo stupnice v pomocných bodech namísto standardní verbálně-numerické stupnice v relativních jednotkách, to je ve spojení s metodou TUKP – Totálního ukazatele kvality prostředí (možnost uplatnění axiomatické teorie kardinálního užítku). Umožňuje aplikaci jednotlivcem i v kolektivu. [7]

3 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI (MU)

Mimořádnou událostí můžeme nazvat každé škodlivé působení sil a jevů vyvolaných přírodními vlivy, působením člověka a haváriemi, které ohrožují zdraví, život, majetek nebo životní prostředí, a které vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Obecně můžeme považovat mimořádnou událost jako náhlou závažnou událost, která způsobila narušení stability systému s možným ohrožením jeho bezpečnosti nebo existence. Mimořádné události se klasifikují podle mnoha různých kritérií a oborů, ve kterých se tento pojem využívá. [10]

3.1 Obecné dělení MU

- MU vyvolané přírodními jevy :
 - o Lokální (např. povodně, zemětřesení)
 - o Globální (např. epidemie – hromadné nákazy osob, epizootie – hromadné nákazy zvířat)
 - o Biotické (např. přemnožení škůdců)
 - o Abiotické (např. požáry způsobené přírodními jevy)
- MU vyvolané lidským činitelem :
 - o Úmyslné (např. terorismus)
 - o Neúmyslné (např. radiační havárie, technická závada)
 - o Vojenské (např. vojenské napadení)
 - o Nevojenské (např. nepokoje, narušení dodávek pitné vody a potravin velkého rozsahu)
- MU vyvolané působením společných příčin (např. změna klimatu vlivem produkce skleníkových plynů) [10]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA RIZIK V AREÁLU SVIT ZLÍN

4.1 Stručná historie města Zlín

První písemná zmínka o Zlíně se datuje z roku 1322, kdy ho koupila královna Eliška, vdova po králi Václavu II. Zlín byl v těchto letech feudálním panstvím, k němuž patřilo několik okolních vesnic. Město, jež posléze vlastnili páni ze Šternberka, prošlo bez větší úhony i válkami v 15. století. Postupně vzkvétalo a stalo se jedním z nejvýznamnějších center jihovýchodní Moravy. Období vzestupu a rozvoje zažívalo i pod vládou Tetourů z Tetova, a to až do roku 1605, kdy sem vpadlo uherské vojsko. Zlín byl při vpádu Uhrů vyloupen a téměř zničen. V době třicetileté války pak počet obyvatel klesl na pouhou polovinu. Kvůli všem těmto událostem město zpustlo, stala se z něj chudá a bezvýznamná osada, která se jen velmi pomalu rozvíjela na původní úroveň.

Nová slavnější éra začala v roce 1894, kdy ve městě založil svůj obuvnický podnik Tomáš Baťa. Jeho význam a věhlas rychle rostl. Z počátečních 120 zaměstnanců v roce 1900 se počet Baťových pracovníků rozrostl za třicet let na 42 tisíc lidí.

Po druhé světové válce skončila slavná Baťova léta a jeho závody byly zestátněny. Baťova rodina se pak přesunula do Toronta. Po nástupu komunistů byly Baťovy závody přejmenovány na Svit a Zlín na Gottwaldov.

Své původní jméno město získalo zpět těsně po pádu komunismu v roce 1989. Proběhly první demokratické volby do zastupitelstva od roku 1946 a Zlín se stal statutárním městem. Jeho významu pomohlo to, že se od roku 2000 stal metropolí nového Zlínského kraje.

Význam Zlína podtrhla skutečnost, že zde od 1. 1. 2001 začala fungovat nová univerzita. Nese jméno nejslavnějšího zlínského rodáka – Tomáše Bati. Zlín dokazuje, že nechce být jen podnikatelským centrem. Ale po právu i centrem vzdělanostním. V oblasti školství Zlín beze zbytku realizuje Baťův odkaz. Základní myšlenkou je kvalifikovaná pracovní síla. Ta dávala městu neobyčejnou dynamičnost již na počátku dvacátého století. A ani během času na tom nic nezměnil. Vznikem univerzity ve Zlíně se uzavřel kruh, ve kterém je člověk vzděláván. Město má dobudován systém základního, odborného, středního a vysokého školství. Baťovy myšlenky a záměry v oblasti školství a vzdělávání obyvatel regionu byly na přelomu tisíciletí dovedeny do své konečné podoby.

4.2 Vývoj a současnost areálu

Do poslední fáze světového konfliktu se přímé bojové akce Zlínu vyhýbaly. Teprve s redukcí území pod nacistickou kontrolou byl Zlín vystaven hrozbě leteckých útoků Spojenců. První předzvěstí katastrofy se stal nálet z 13. října 1944. Mnohem závažnější důsledky blížící se fronty pocítilo město a jeho obyvatelé 20. listopadu 1944. Pro nízkou viditelnost nad hlavním cílem náletu, kterým byl tovární komplex ve slezském Blechhammeru, zaútočily dva svazy americké 15. letecké armády na náhradní strategické objekty na Moravě a ve Slezsku. Bombardovány byly tovární komplexy a vlaková nádraží v Opavě, Brně, Hodoníně, Břeclavi, Přerově a Zlíně.

Ve Zlíně si nálet vyžádal čtyřicet obětí na životech a stamilionové škody na majetku. Přesto vyvázla Baťova metropole oproti jiným cílům náletu relativně nepoškozená. Vděčila za to jasnému oddělení obytných zón města od areálu závodu. Bomby směřovaly především na tovární budovy, ale zasaženy byly částečně také veřejné stavby na Náměstí Práce a přilehlá obytná čtvrť Letná.

S odklizením trosk po bombardování se započalo ještě před skončením války. V mírových časech pak byly v rychlém sledu dvou let vystavěny na místě sutin nové tovární budovy, částečně respektující standardy předválečné baťovské architektury. Znamením poválečné obnovy se stala 15. budova nahrazující jeden z nejstarších objektů v areálu.

Kouřící továrenský komín neodrážel jen dobovou realitu průmyslové krajiny, ale i symbolicky ztvárňoval očekávání poválečného pokroku a prosperity. Současně továrenský komín svými rozměry konkuroval tehdejšímu symbolu baťovské éry a upravuje dodnes modelaci továrního areálu od horizontality směrem k vertikalitě. Tento posun proporcí doplnila v centrální části továrního areálu výstavba teplárny, vysokopodlažních budov a nové obuvnické dílny. Celkový tvar východní části závodu tím zeštíhlel a napřímil se do podoby novodobého průmyslového chrámu.

V areálu se budování nezastavilo ani za normalizace. Podařilo se přitom realizovat některé stavby a přístavby jako byla hlavní brána závodu, které svědčí o citlivém přístupu architektů k původnímu územnímu rozvoji. Více než s estetikou normalizační architektury, která pro svou únavnou standardizaci bývá přijímána s oprávněnými rozpory, se výstavba musela vyrovnávat s byrokratickými překážkami v rozhodovacím procesu, s opakovanými prodle-

vami ve výstavbě, oddalováním termínů dokončení staveb a celou řadou nekonceptních řešení.

Nedílnou součástí areálu je koupaliště postavené Tomášem Baťou pro své zaměstnance. Koupaliště Baťák (oficiální název zněl „U továrny“) bylo zasaženo v listopadu roku 1944 pěti leteckými pumami, navzdory tomu fungovalo dál. Osudným pro něj byl převrat v listopadu 1989, od té doby slouží jako vietnamská tržnice až doposud.

4.2.1 Lokalizace a dostupnost areálu

Město Zlín leží v údolí říčky Dřevnice, větší část okresu je tvořena pahorkovitým a kopcovitým terénem, leží v mírně teplé klimatické oblasti jihovýchodní Moravy.

Tovární areál se nachází v centru města. Výhodou je blízkost autobusového nádraží, vlakového nádraží a dostupnost zastávek městské hromadné dopravy, což je velmi přínosné pro osoby dojíždějící za prací do tohoto areálu. Nyní je v areálu situováno velmi mnoho průmyslových podniků, nemocnice Atlas, zubní ordinace, obchody a v 21. budově sídlí Krajský úřad Zlínského kraje a finanční úřad. Budovy analyzované v této práci leží 100 - 250 metrů od již zmiňovaných nádraží.

Obrázek 2: Letecký pohled na střed města Zlín, Zdroj: maps.google.com, 13. 3.

2012

Budovy analyzované v této práci se nacházejí na ulici Dvacátá, ulici Desátá a ulici Vavrečkova. Ulice se nachází ve středu města, jak můžeme vidět na obrázku 2.

Obrázek 3: Vyznačené budovy v katastrální mapě, Zdroj:

<http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka>, 13. 3. 2012

Na obrázku 3 jsou v katastrální mapě žlutě zaznačené analyzované budovy, a jejich parcelní čísla.

Doplnění informací k parcelám z katastrálního úřadu:

číslo/druh budovy	parcelní číslo	výměra (m ²)	druh pozemku	číslo popisné	využití
25	3300	1919	zastavěná plocha a nádvoří	nemá	-
24	3299	1677	zastavěná plocha a nádvoří	nemá	-
15	3297	2154	zastavěná plocha a nádvoří	nemá	-
14	3296	2142	zastavěná plocha a nádvoří	nemá	-
Baťák - koupaliště	1112/1	3315	ostatní plocha	nemá	sportovní a rekreační plocha

Tabulka 1 Dostupné informace ke stavebním parcelám jednotlivých budov, Zdroj:

<http://nahlizeniidokn.cuzk.cz>, 10. 3. 2012

4.3 Analýza dostupných technických materiálů

Budovy č. 24 a č. 25 jsou klasické baťovské etážovky, zatímco budovy č. 14 a č. 15 jsou první poválečné tovární budovy (architekt Voženílek). Díky baťovskému stavebnímu modulu 6,15m x 6,15m (tedy rozestupy mezi jednotlivými sloupy) se dá velikost poměrně přesně stanovit.

Etážové budovy č. 24 a č. 25 mají v podélném směru 13m x 6,15m a v příčném směru 3m x 6,15m. Přístavba spojující budovy není původní. U poválečných budov č. 14 a č. 15 se základní modul změnil. Na délku 6,15m x 16m, rozměr 6,15m je v koncových polích s mezi podlažími rozšířen na 7,85m x 6,15m x 7,85m. Byly zde situovány toalety, hygienická zařízení a šatny.

Obrázek 4: Budova č. 25, Zdroj: vlastní, 2. 1. 2012

Obrázek 5: Budova č. 24, Zdroj: vlastní, 2. 1. 2012

Obrázek 6: Budova č. 15, Zdroj: vlastní, 2. 1. 2012

Obrázek 7: Budova č. 14, Zdroj: vlastní, 2. 1. 2012

Obrázek 8: Baťák dřívě, Zdroj: <http://www.architekturazlin.cz/koupaliste-batak>,
21. 2. 2012

Obrázek 9: Baťák dnes, Zdroj: vlastní, 2. 1. 2012

Starší budovy byly často nahrazovány novějšími typy. Zvolený stavební modul byl velmi bezpečný ohledně statiky budov (pozn. Mnohé z nich přežily i spojenecké bombardování na konci II. Světové války.).

Použitý materiál byl v té době velmi jednoduchý:

- Železobeton na nosné sloupy, podlaží a stropy
- Spárované režné zdivo na výplně
- Sklo na okenní výplně

Železobeton – jsou to v podstatě betonové konstrukce, do kterých se vkládají ocelové části. Vkládání oceli do betonu je z důvodu lepší pevnosti v tahu. Mezi základní vlastnosti betonu patří to, že je pevný, snadno zpracovatelný, trvanlivý. Jeho vysoká tepelná akumulace přispívá k tomu, že dlouho udrží teplo i chlad. Obrovskou výhodou má beton v tom, že je velmi odolný a nehořlavý.

Režné zdivo – používá se kvůli svým tepelným a akustickým vlastnostem i nyní. Je to typ cihlového zdiva, které je jen vyspárováno, ale bez omítnutí.

4.4 Možná rizika

Definice chátrajících budov není ustálená. Ale můžeme je popsat jako budovy, které nejsou v dobrém stavu. Nemusí být zrovna neobydlené, i obydlené budovy se mohou nacházet v chátrajícím stavu. Mohou být situovány na okraji měst a obcí, ale také na periferiích. Za možné zdroje rizika můžeme považovat čas, po který budovy stojí. Ale také využitý materiál, přírodní podmínky a lidského činitele.

4.4.1 Rizikové faktory zkoumaného prostoru

4.4.1.1 Využitý materiál při stavbě budov

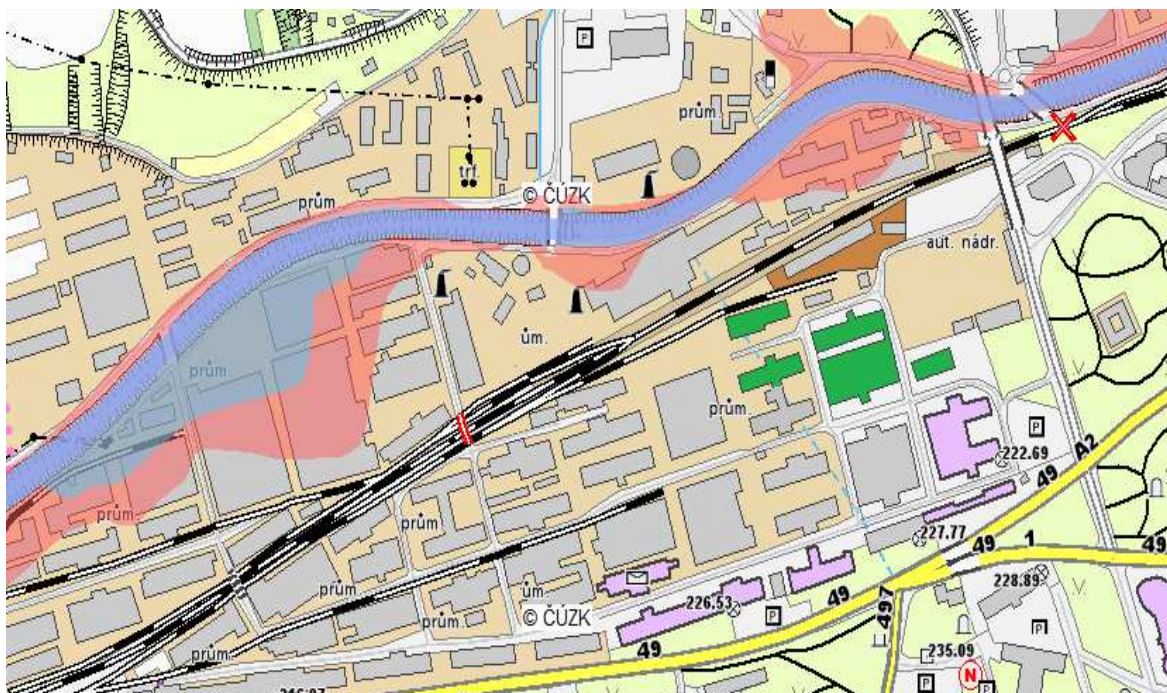
Využitý železo-beton, režné zdivo a sklo jsou trvanlivý a velmi odolný materiál. Železo-betonové konstrukce jsou velmi pevné, a dokážou vydržet velké rozdíly teplot. Díky ocelovým částí, které brání rozpínání betonu můžeme tedy říci, že až nesmrtelný. Železo-betonové konstrukce jsou odolné vůči povětrnostním podmínkám, a nepodléhají změnám. Režné zdivo a sklo se používá doposud pro své velmi dobré termoizolační vlastnosti.

4.4.1.2 Povodně v dané lokalitě

Jak můžeme vidět na obrázku č. 10, protéká středem města řeka Dřevnice. Může to být jistý zdroj nebezpečí. Jak se již párkrát stalo v minulosti, po velké kulminaci vody se vylila ze svého koryta. Zeleně jsou označeny zkoumané objekty. Tmavě modrý je tok řeky, světle modře je vyznačena 20ti letá voda a červeně 100 letá voda. Jak vidíme nejsou záplavy pro zkoumané budovy žádné riziko. Řeka je dostatečně daleko, a ani při vylití z koryta nepřejde za blízké koleje (vyznačené přerušovaně). Celý areál se nachází na rovném podlaží, takže nedochází k žádné kulminaci vody, a tedy i ohrožení.

Povodně - Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň) nebo jinými vlivy, zejména poruchou

vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení), nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň). [18]

Obrázek 10: Simulace možných záplav v areálu, Zdroj: <http://www.ikatastr.cz>, 3. 4. 2012

4.4.1.3 Inženýrské sítě

Mezi inženýrské sítě můžeme zařadit kanalizační, vodovodní, plynovou a elektrickou síť. Nedílnou součástí je i též pozemní komunikace mezi budovami. Přípojky uvedených inženýrských sítí jsou již dlouhodobě odpojeny, z důvodu chátrajícího a neobyvateného stavu, z bezpečnostních důvodů, a aby nedošlo k jejich zneužití.

Vodovod je provozně samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující vodovodní řady a vodárenské objekty, jimiž jsou zejména stavby pro jímání a odběr povrchové nebo podzemní vody, její úpravu a shromažďování. Vodovod je vodním dílem. [19]

Kanalizace je provozně samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující kanalizační stoky k odvádění odpadních vod a srážkových vod společně nebo odpadních vod samostatně a srážkových vod samostatně, kanalizační objekty, čistírny odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizace. Odvádí-li se odpadní voda a srážková voda společně, jedná se o jednotnou kanalizaci. Odvádí-li se odpadní voda samo-

statně a srážková voda také samostatně, jedná se o oddílnou kanalizaci. Kanalizace je vodním dílem. [19]

Elektrická síť - soubor jednotlivých vzájemně propojených elektrických stanic, venkovních a kabelových vedení určených pro přenos a rozvod elektrické energie. [17]

Plynovod - Distribuční soustava - vzájemně propojený soubor vysokotlakých, středotlakých a nízkotlakých plynovodů, včetně systému řídicí a zabezpečovací techniky a dalších zařízení. [17]

Pozemní komunikace - Silnice je veřejně přístupná pozemní komunikace určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci. Silnice tvoří silniční síť. [16]

4.4.1.4 Možný výskyt požáru

Velké riziko může být i vznik požáru, převážně lidmi bez domova obývající tyto chátrající budovy (více o lidech bez domova dále). Požár může být nebezpečným převážně tím, že je v areálu vysoká kumulace budov. Zde je riziko dalšího šíření požáru na okolní budovy.

Požár - Pro účely požární ochrany se za požár považuje každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení či zranění osob nebo zvířat, anebo ke škodám na materiálních hodnotách. Za požár se považuje i nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata nebo materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.[20]

Šíření požáru - Většinu požárů můžeme charakterizovat jako požáry, které se rozšiřují. To znamená, že s nárůstem času se zvětšuje plocha (nebo objem) zasažená požárem. Požár se může šířit jak v době volného rozvoje tj. v době, kdy nejsou prováděny hasební práce, tak i po zahájení hasebních prací. Rychlost a směr šíření požáru ovlivňuje celá řada faktorů vytvářejících příhodné podmínky pro jeho šíření. [20]

Na obrázku č. 11 a č. 12 vidíme Baťák již po požáru, který poničil zbytky bývalé tržnice. Poslední požár byl zlikvidován hasiči na konci loňského roku.

Obrázek 11: Ohořelý Bařák, foto 1, Zdroj: vlastní, 2. 1. 2012

Obrázek 12: Ohořelý Bařák, foto 2, Zdroj: vlastní, 2. 1. 2012

4.4.1.5 Lidé bez domova obývající zkoumané objekty

Bezdomovci v opuštěných budovách Bařova areálu, kteří zde alespoň částečně našli azyl, střechu nad hlavou a v neposlední řadě své útočiště, představují svým chováním a přežívá-

ním hrozbu nejen pro budovy samotné, ale i pro záchranné složky IZS, které jsou k lidem zde pobývajícím volání velice často.

Definice bezdomovectví není přesně definovaná, můžeme ji však nazvat jako extrémní sociální izolace, kdy člověk není schopen, nebo ochoten na tomto stavu cokoli měnit. V současné době je velkým problémem nezaměstnanost, která je velice často příčinou ztráty domova, také lidé se základním vzděláním, lidé po výkonu trestu, drogově či alkoholově závislí jsou k sociální izolaci náchylnější. Jsou však i spouštěče, které nedokážeme ovlivnit, jako smrt blízkých a následné psychické zhroucení, duševní choroby, psychiatrické diagnózy.

Velkým rizikem nejen pro bezdomovce, ale i obyvatele a složky IZS jsou nemoci vyskytující se u této rizikové skupiny. Proto uvádím přehled nejčastějších onemocnění vyskytujících se u této rizikové skupiny, které nemusí být onemocněním jen pro komoditu žijící v chátrajících budovách, ale i pro ostatní obyvatele města.

Důvodů proč je tato skupina tak riziková je několik. Špatná a nepravidelná strava, nevyhovující či vůbec žádné bydlení z čehož vyplývá i nedostatečná hygiena, denní rytmus práce, odpočinku, volného času a spánku, nebo nedostatečné, špinavé a neměněné oblečení.

Onemocnění vyskytující se mezi bezdomovci:

- *Onemocnění dýchacích cest*

TBC – jde o infekční onemocnění způsobené bakteriemi *Mycobacterium tuberculosis*, známá jako Kochův bacil. Šíří se vzduchem, kapénkově, hlenem. TBC napadá nejen plíce, ale také mízní spádové uzliny, kosti, mozek, slinivku břišní i příčně pruhovanou svalovinu srdce. U bezdomovců je výskyt TBC až 16krát vyšší.

Astma bronchiale – jde o zúžení průdušek spasmem, otokem a sekretem na alergickém podkladě. Vyvolavatelem záchvatu mohou být nejrůznější alergeny, léky, psychické vlivy, virový infekce, emoční zátěž (stres, rozrušení). Příznaky záchvatu: narůstající dušnost, strach, neklid, pocení, slabost, kašel, prodloužený výdech a neslyšitelné dýchání.

U bezdomovců vzniká riziko především v nedodržování léčby, a prostředí, ve kterém žijí, tj. vlhké, prašné, plísňaté podporuje vznik záchvatu.

Bronchitida – akutní nebo chronická, příčinou jsou opakované akutní plicní infekce, chronické dráždění chemikáliemi, chronické městnání na plicích, alergie, cystická fibróza. Příznaky: produktivní kašel, otoky, cyanóza

U bezdomovců velice časté onemocnění, z důvodů neléčení akutních infekcí a tzv. přecházením nemocí a vzniku chronických zánětů.

- *Úrazy a onemocnění gastrointestinálního traktu*

Náhlé příhody břišní – zánětlivé, akutní apendicitida, zánět lymfatických uzlin, akutní pankreatitida, perforace vředů žaludku a dvanáctníku, neprůchodnost střev, úrazy s krvácením do břišní dutiny, kýly. Příznaky: prudké křečovitě bolesti v dutině břišní, nevolnost, zvracení, průjem, zástava odchodu stolice a plynů, rychlé mělké dýchání, bledost, tachykardie, rozvoj šoku, vzednutí břicha, při zánětech horečka.

Žloutenka – hepatitida, příznaky: žluté zbarvení kůže a skér, svědění kůže, chřipkové příznaky.

Typ A – zdrojem je člověk, přenáší se přímým stykem, vodou a potravinami, souvisí především se špatnou hygienou.

Typ B – přenáší se pohlavně, stykem s kontaminovanou krví nebo z matky na plod

Typ C – přenáší se parenterálně

Typ E – vyskytuje se v tropech, přenáší se orofekálně (nepřímo kontaminovanou vodou a potravinami)

Typ F – přenáší se fekálně – orální cestou

Typ G – přenáší se parenterálně (mimostřevně)

Jaterní selhání – alkoholické, příznaky: únava, nevykonnost, nechutenství, hubnutí, otoky, krvácivé stavy, vznik jícnových varixů.

U bezdomovců opět problém v neléčení již počínajících problému, které dále pokračují do akutních stavů. Spouštěčem je především strava, nepravidelná, studená, mnohdy prošlá či zkažená. Nedostatečná hygiena.

- *Onemocnění metabolická a endokrinní*

Hypoglykémie – příčiny: předávkování inzulínem, nedostatečný příjem cukru ve stravě nebo jako následek nadměrné zátěže. Příznaky: rychle se rozvíjející, nevolnost, hlad, slabost, vlhká, zpocená kůže, tachykardie, zmatenost a agresivita (častá záměna s opilostí), třes končetin. Je to kritický stav, kdy se hladina cukru dostává pod hranici 2,5 mmol/l, život ohrožující.

Hyperglykémie – cukr se filtruje do moči a strhává s sebou vodu, dochází k dehydrataci. Příčiny: neužívání inzulínu, léků, zanedbání nebo selhání léčby, nadměrný příjem cukru ve stravě.

U bezdomovců dochází k problémům glykémie zejména kvůli nepravidelné a nedostatečné stravě, příjmu nealkoholických nápojů, nedodržení nastavené léčby.

- *Akutní stavy v toxikologii*

Otrava metanolem – metanol je obsažen v nekvalitních alkoholických nápojích nedokonalou destilací. Příznaky: zmatenost, porucha chůze, zvracení, bolest břicha, zad a hlavy, závratě, křeče, kóma, poruchy vidění a sluchy, přechodná či trvalá slepota.

Opilost – alkohol krátce působí vazodilatačně (rozšíření cév) – zarudnutí kůže, hypotenze, bradykardie, až fibrilace síní, mělký dech, snížená teplota, svalové napětí, diuréza.

Opilost je nejčastější důvod výjezdů složek IZS, nebezpečné zejména pro agresivitu pacientů, nutná asistence s PČR.

- *Kožní onemocnění*

Opruzeniny – postihuje místa vlhké zapáčky, může se infikovat.

- *Pohlavně přenosné choroby*

Kapavka – příčina: přenos je výhradně pohlavním stykem, příznaky: hnisavý výtok z genitálu, záněty očí, srdce, kloubů, neplodnost.

Syfilis – příznaky: za dva až 4 týdny se v místě vstupu objeví tvrdý vřed a zduření uzlin, do 6-14 týdnů bolesti hlavy, krku, teplota, a vznik infekčních vředů. Léčba ATB.

U bezdomovců výskyt pohlavních chorob z důvodů žití v uzavřené komunitě s návykem pohlavních styků mezi sebou bez ochrany.

4.4.1.6 Drobní živočichové vyskytující v objektech

V těchto neobývaných objektech si našlo své útočiště i mnoho hlodavců, toulajících se koček a psů. Mezi hlodavce pobývajících v objektech patří myši, krysy a potkani. Velké množství zatoulaných koček a psů je nebezpečné převážně z důvodů onemocnění, které mají (více v odstavci níže). Pravidelné odchyty provádí Krajská veterinární správa. Kočky a psi jsou vyšetřeni, naočkováni a předáni do útulků, kde si je mohou odnést obyvatelé města, popřípadě jsou utraceni (vyžaduje-li to jejich zdravotní stav).

Onemocnění vyskytující se mezi toulavou zvěří

Toxoplatmóza – onemocnění jak u lidí, tak i zvířat. Probíhá skrytě bez zjevných příznaků nebo varování. Může zasáhnout lymfatické uzliny, nervový systém, oči, způsobit potrat.

Vnitřní paraziti – tasemnice, je rozpoznatelná v trusu. Mezi zvířaty je přenášena blechou. Rozšířena u poloviny populace toulavé zvěře.

Imonudeficience – zvýšená náchylnost k infekcím

Vzteklina – nebezpečné onemocnění, které se může přenést na člověka kousnutím. Jako prevence slouží očkování.

Je lépe se takovým toulavým kočkám a psům vyhnout a zavolat Krajskou veterinární správu nebo Městkou polici, která provede odchyt toulavé zvěře. Nedoporučuje se zvěř hladit a nosit si ji domů.

5 OPATŘENÍ NA ELIMINACI ZJIŠTĚNÝCH RIZIK

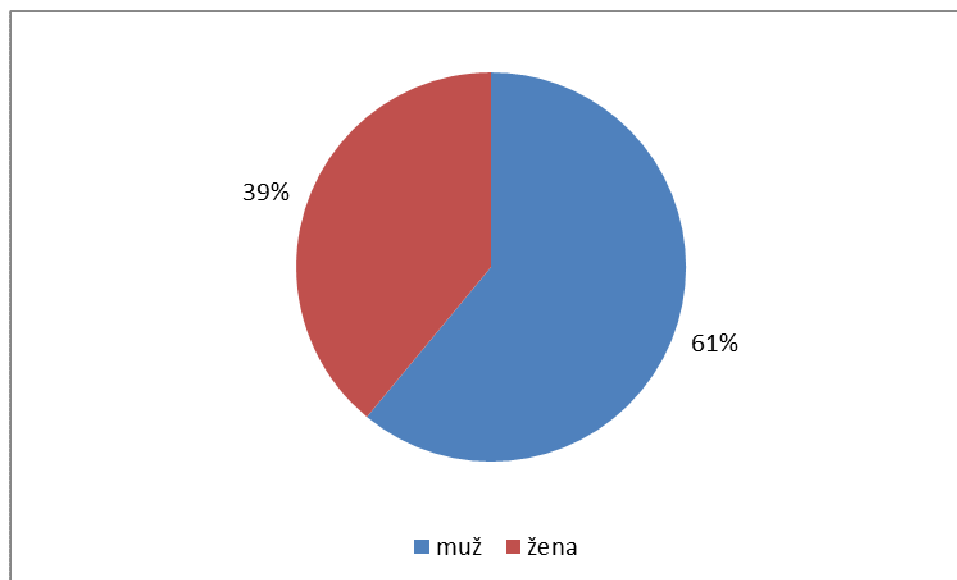
5.1 Anketní šetření

Za účelem zjištění názorů obyvatel města Zlína na nynější stav areálu Svit bylo provedeno anketní šetření, které bylo realizováno ve dnech 19. - 25. března 2012. Průzkum byl proveden za cílem získání názoru většího počtu obyvatel, a to kvantitativní metodou anketního šetření, které nevyžaduje reprezentativnost vzorku. Pro ilustraci většinového názoru slouží výsledky anketního šetření na aktuální stav areálu Svit.

K distribuci anketních letáků mezi cílovou skupinu obyvatel, obyvatel pracujících a pohybujících se v areálu Svit, byla využita forma anketních lístků. Z celkového počtu 403 oslovených obyvatel, vyplnilo anketní lístek 311 respondentů. Navrácení anketního lístku je tedy 77 %. Není možné výsledky vztahovat k názoru všech obyvatel města, protože se anketního šetření účastnil jen vzorek populace, ale pro zmapování názorů je dostačující. Anketní lístek je uveden v příloze P I.

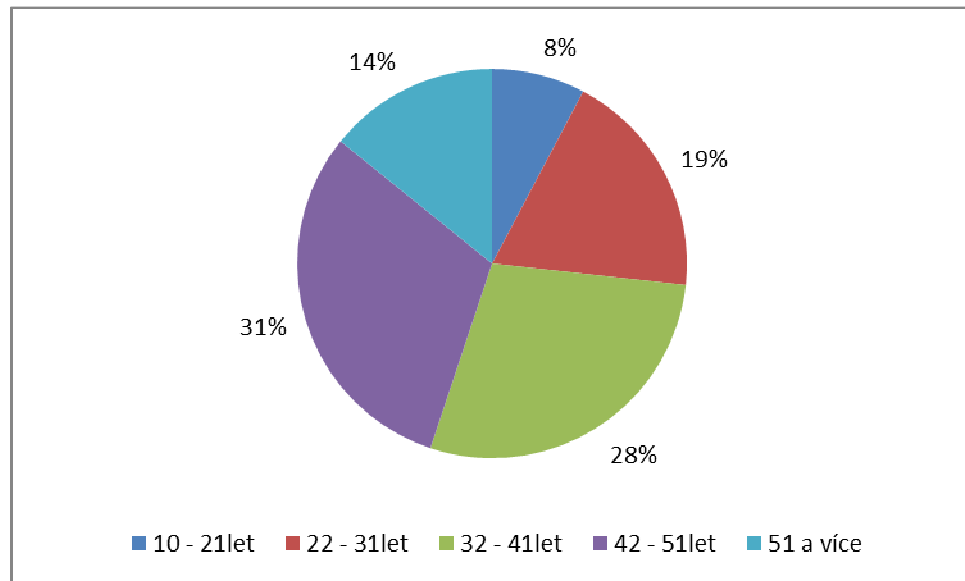
Výsledky anketního šetření:

1. Pohlaví respondentů

Obrázek 13: Pohlaví respondentů, Zdroj: Zpracováno autorem

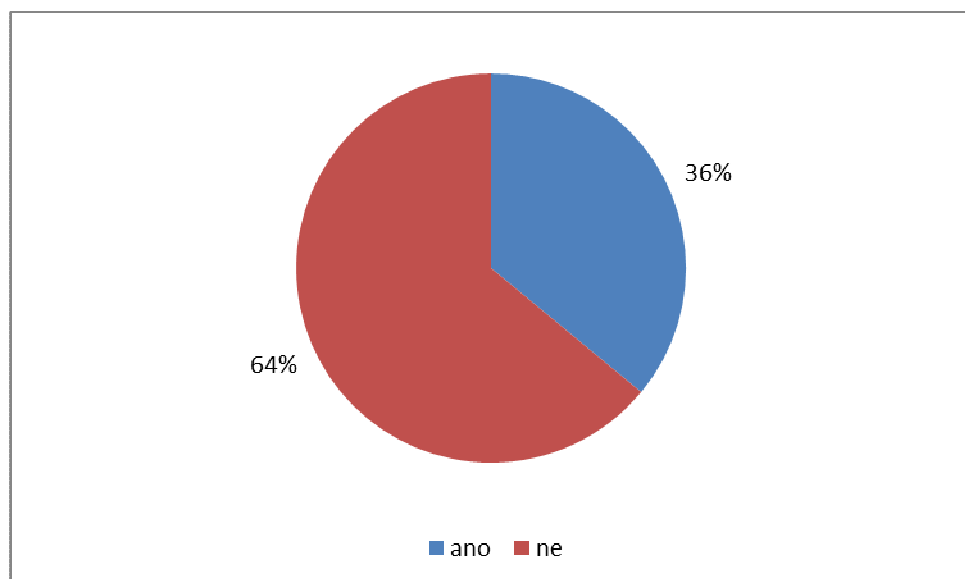
2. Věk dotazovaných

Obrázek 14. Věk respondentů, Zdroj: zpracováno autorem

V anketním šetření dle věkové charakteristiky odpovědělo nejvíce obyvatel ve věku 45 – 51let (celkem 31%) a ve věku 32 - 41let (celkem 28%). Méně byla zastoupena věková kategorie 22 – 31let (celkem 19%). Nejméně respondentů bylo ve věkových kategoriích 10 – 21let (celkem 14%), 51 a více (celkem 8%).

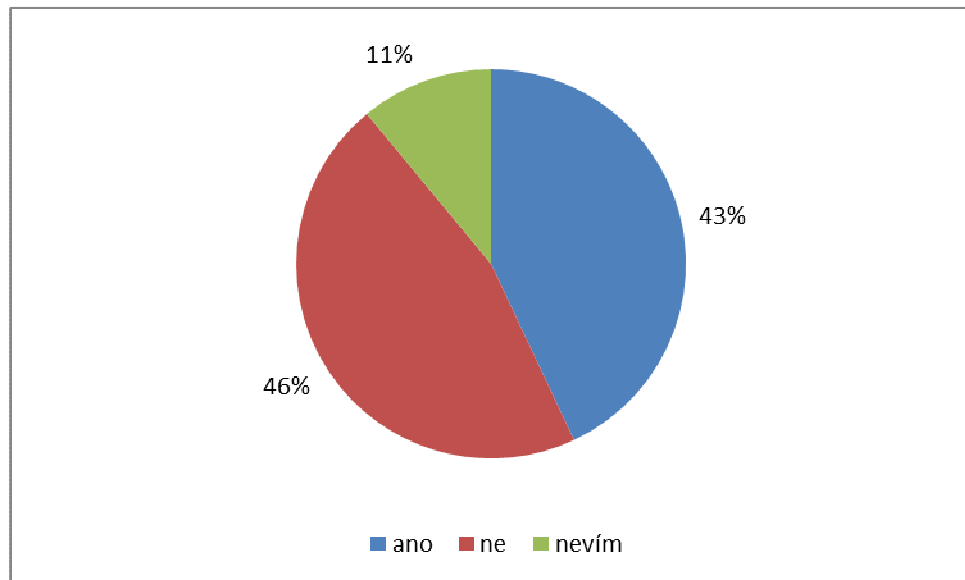
3. Znalost historie Baťových závodů (areál Svit)

Obrázek 15. Dotaz na znalost historie baťových závodů, Zdroj: Zpracováno autorem

Větší počet respondentů (celkem 64%) nezná historii areálu. Osvěta o historii nejen areálu ale i města, ve kterém respondenti bydlí a pracují, by měla být větší.

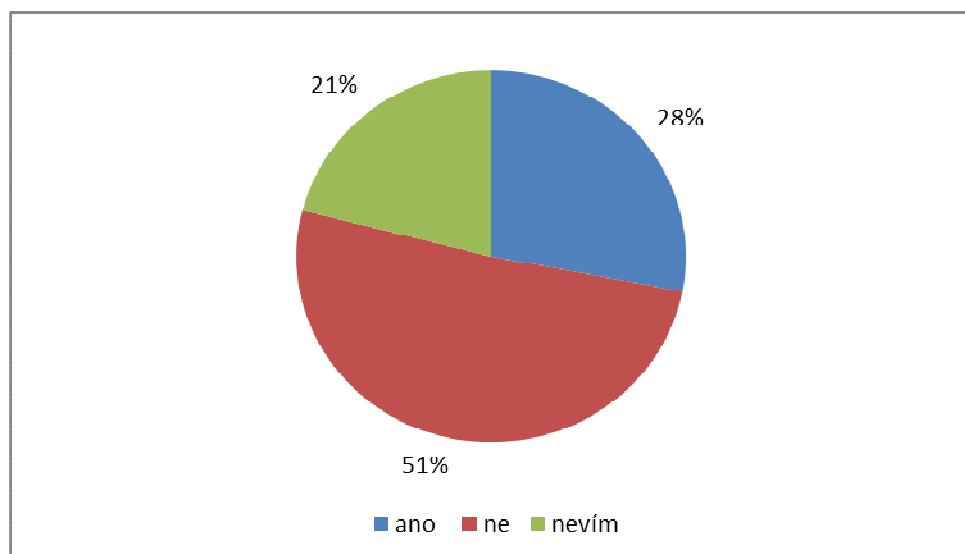
4. Zachování původní Baťovy architektury

Obrázek 16. Dotaz na zachování původní architektury, Zdroj: Zpracováno autorem

46% respondentů zastává názor na zachování původní Baťovy architektury, 43% si myslí, že by architektura typická pro areál neměla být zachována. A 13% respondentů nemá na zachování původní architektury jasný názor

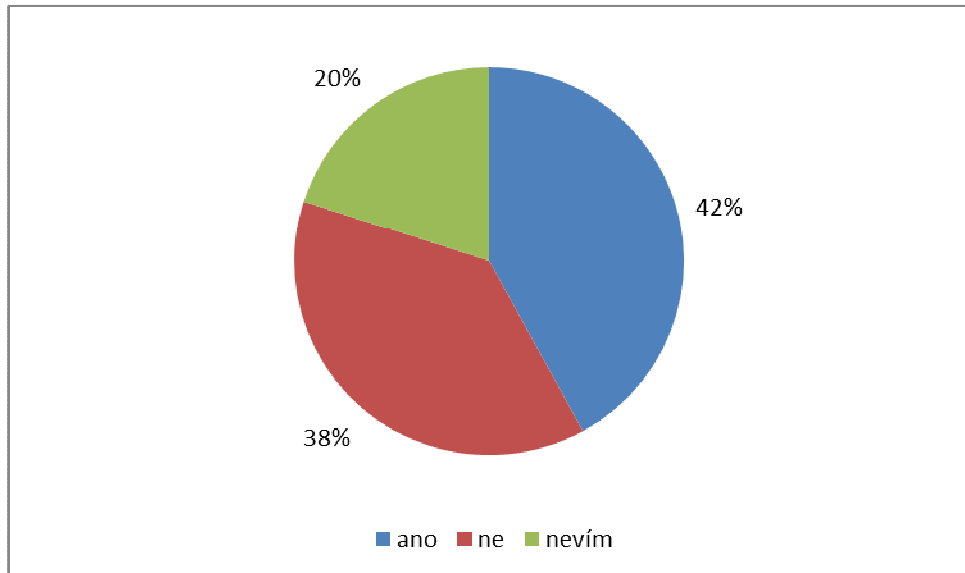
5. Spokojenost se stavem areálu

Obrázek 17. Dotaz na spokojenost se stavem areálu, Zdroj: zpracováno autorem

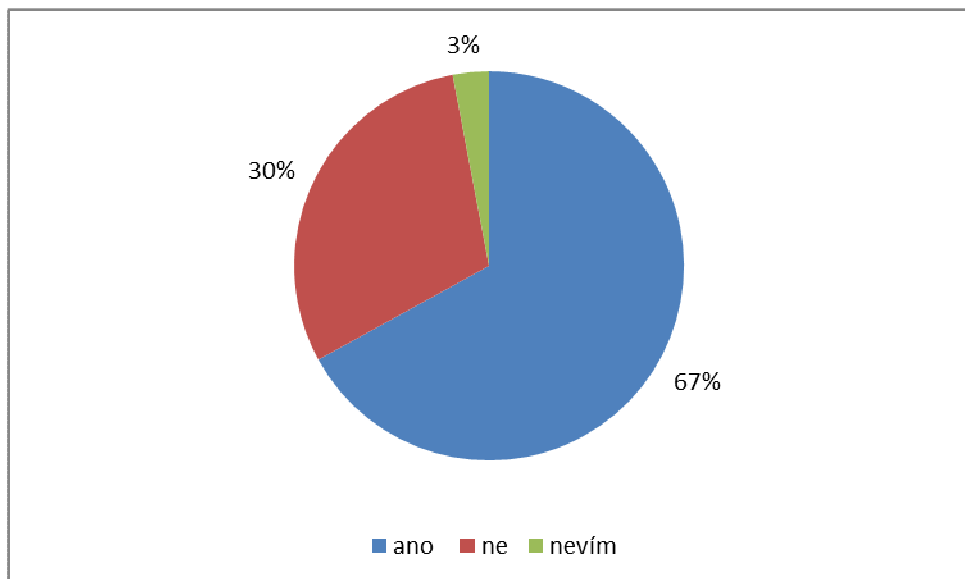
Z grafu je patrné, že jen 28% respondentů je spokojeno s aktuálním stavem areálu a jeho budov. 51% není spokojeno s nynějším stavem, a 21% nemá jasný názor.

6. Fyzický stav budov

Obrázek 18. Dotaz na fyzický stav budov, Zdroj: Zpracováno autorem
Jen 42% respondentů považuje fyzický stav budov za dostačující k provozu. 38% si myslí, že není dostačující, a 20% nemá názor na fyzický stav budov.

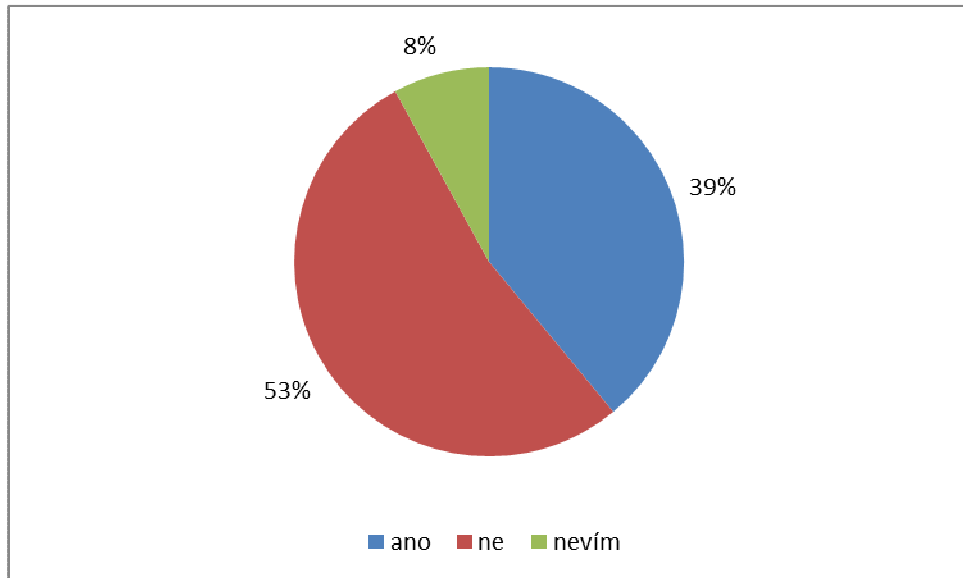
7. Spokojenost s využíváním areálu Svit

Obrázek 19. Spokojenost s využíváním areálu Svit, Zdroj: zpracováno autorem

Převážná většina respondentů (67%) je spokojeno s nynějším využíváním areálu. 30% není spokojeno a 3% respondentů nemá názor.

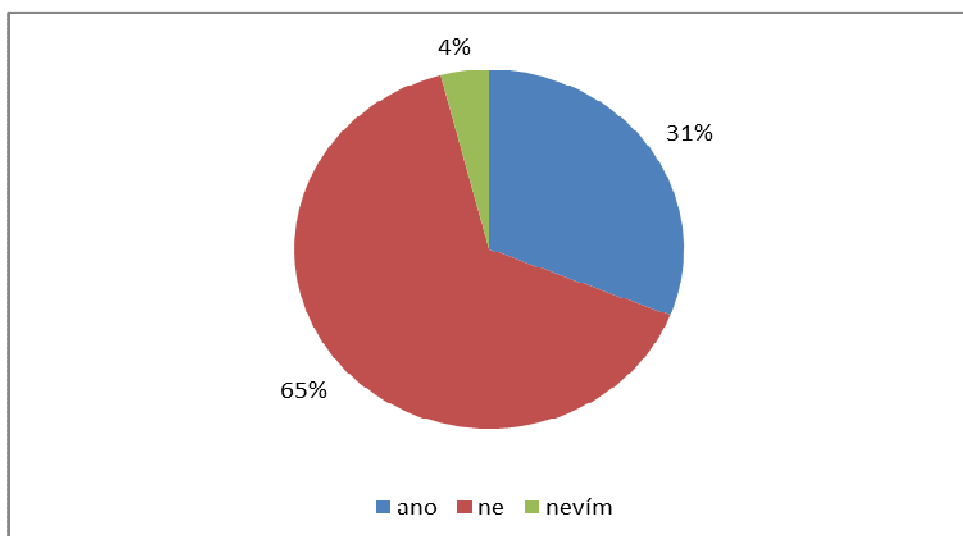
8. Bezpečnost areálu a budov

Obrázek 20. Dotaz na bezpečnost areálu, Zdroj: zpracováno autorem

Jak je patrné z grafu, tak 52% respondentů nepovažuje areál a jeho budovy za bezpečné. 39% si myslí, že areál a budovy jsou bezpečné. A 8% respondentů je na tuto otázku bez názoru.

9. Zabezpečení budov proti vandalům, bezdomovcům a dalším

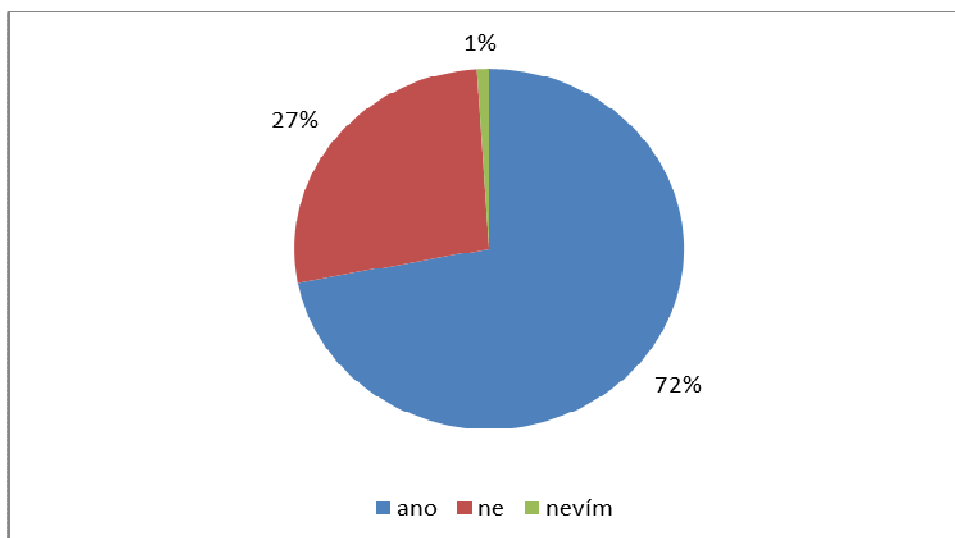

Obrázek 21. Zabezpečení budov proti vandalům, bezdomovcům a dalším,

Zdroj: Zpracováno autorem

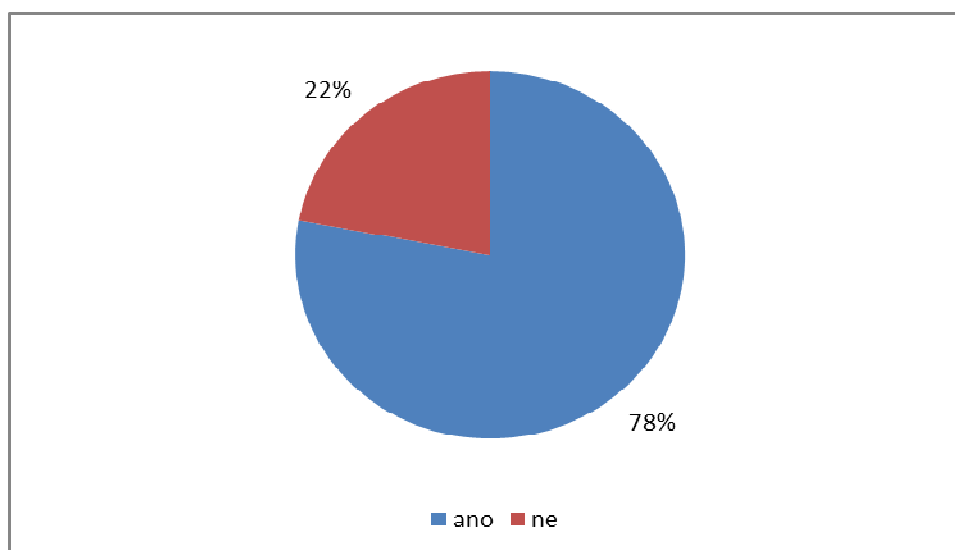
Převážná část respondentů (65%) nepovažuje budovy za zabezpečené proti nepřizpůsoblivým občanům (vandalové, bezdomovci, apod.). 31% si myslí, že budovy jsou zabezpečení a 8% nemá názor k zabezpečení budov.

10. Názor na využití areálu v budoucnu

Obrázek 22. Názor na využití areálu v budoucnu, Zdroj: Zpracováno autorem
72% respondentů zastává názor, že by areál měl být v budoucnu dále využit, jak v soukromé tak státní sféře. 27% si nemyslí, že by měl být areál dále využíván, a 1% nemá názor na budoucí využívání areálu.

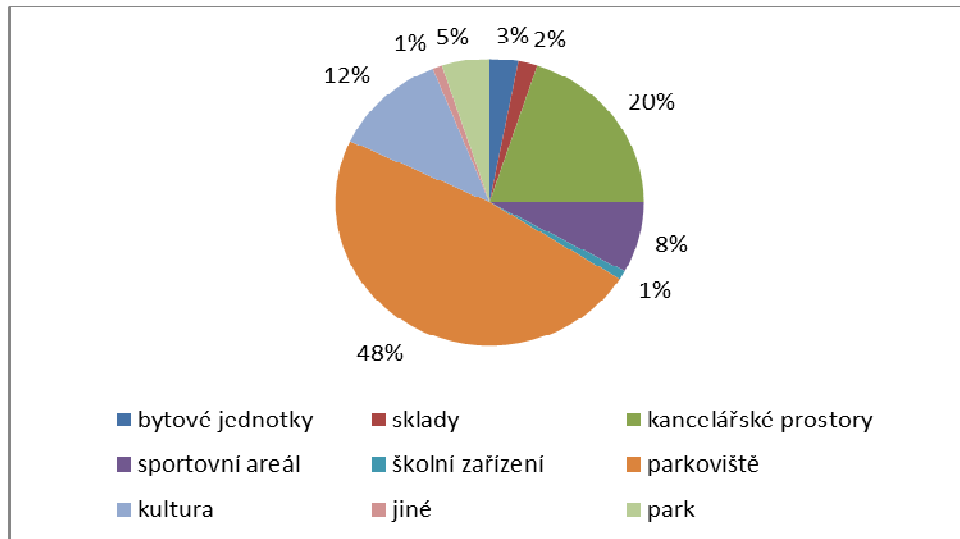
11. Kulturní centrum v objektu

Obrázek 23. Kulturní centrum v objektu, Zdroj: Zpracováno autorem

Převážná část by uvítala v areálu kulturní centrum, protože se areál nachází ve středu města a tím je lehce dostupný. 78% respondentů by rádo uvítalo kulturní centrum v areálu. 22% je proti kulturnímu centru.

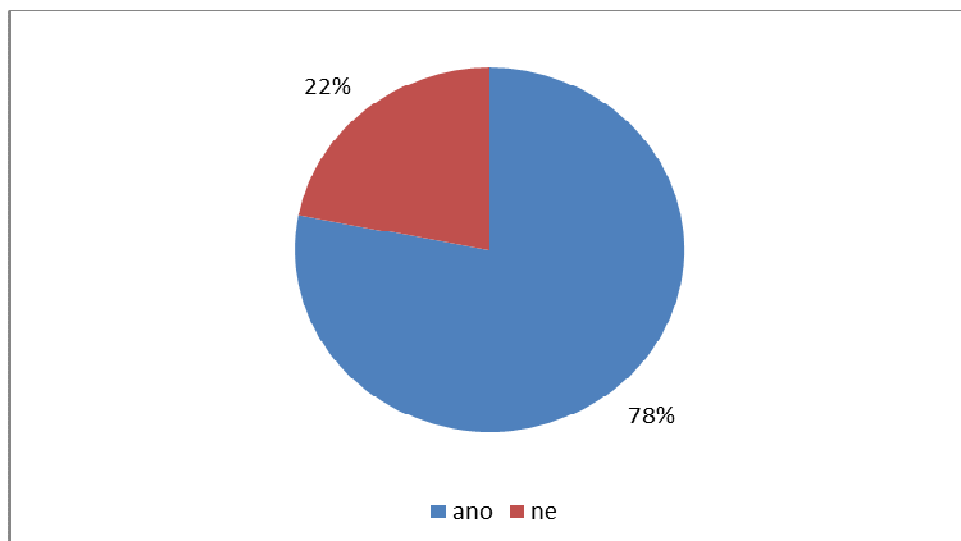
12. Služby různého typu

Obrázek 24. Jaké služby by občané uvítali v areálu v budoucnu, Zdroj: Zpracováno autorem

Názor na nové služby, které by uvítali respondenti místo chátrajících budov, není jednotný. Necelá polovina je pro zřízení parkoviště. Skoro čtvrtina zastává názor, aby budovy byly využity jako kancelářské prostory.

13. Přesunutí Krajské knihovny F. Bartoše

Obrázek 25. Názor na přesunutí Krajské knihovny F. Bartoše, Zdroj: Zpracováno autorem

78% respondentů zastává názor, že je přínosný přenos Krajské knihovny do rekonstruovaných budov v areálu, 22% si to nemyslí.

14. Shrnutí návrhu občanů ke změnám zlepšení areálu Svit

Ze všech návrhů od dotazovaných občanů vyplývá, že lidé si přejí, aby byla proměna bývalých budov na objekty sloužící různorodým činnostem. Především kde by se mohla potkávat výrobní sféra s administrativní a obchodní.

5.2 Analýza SWOT chátrajících budov

SWOT analýza ukazuje slabé a silné stránky chátrajících budov, a dále příležitosti, které vychází ze silných stránek. A hrozby, které by mohli nastat v důsledku existujících slabých stránek. Analýza SWOT je sestavena na základě analýzy anketního šetření, vlastního pozorování a analýzy chátrajících budov.

<p><u>Silné stránky:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukrativní umístění • Využití trvanlivého materiálu při stavbě • Málo rizikových faktorů • Zachování původní architektury zvenčí nenaruší původní vzhled areálu • Lehce dostupné • Možnost využití ve státní i soukromé sféře 	<p><u>Slabé stránky:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nákladná rekonstrukce, z důvodů zachování architektury, za kterou se prosazují památkáři • Dlouhodobě nevyužívány • Dlouhodobé vyčkávání majitelů, co s budovami • Možné poškození statiky • Rozdílné názory statiků na stav budov
<p><u>Příležitosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nové možnosti podnikání • Inovace budov • Zvýšení zaměstnanosti z důvodu vytvoření prostoru pro nové firmy • Aplikace nových úsporných opatření • Vylepšení připravenosti na MU • Vznik nových a moderních pracovišť • Po rekonstrukci zlepšení estetického vzhledu 	<p><u>Hrozby:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nízká úroveň zabezpečí • Snadné šíření požáru (kumulace budov) • Úraz při rekonstrukci budov • Stav budov posouzen odborníkem bez příslušného oprávnění • Porušení statiky při renovaci nedodržením stavebních postupů

Tabulka 2. Analýza SWOT chátrajících budov, Zdroj: Zpracováno autorem

Na základě SWOT analýzy můžeme konstatovat, že chátrající budovy mají mnohé silné, ale taky slabé stránky. Ze slabých stránek vyplývají pro budovy hrozby, které mohou být

naplněny, pokud nebudou slabé stránky eliminovány. Silné stránky by měly pomoci k naplnění příležitostí.

5.3 Návrhy opatření na eliminaci rizik

Na podzim loňského roku začala rekonstrukce budov č. 14 a č. 15. Nově zrekonstruované budovy budou v budoucnu sloužit jako místo Krajské knihovny Františka Bartoše, Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně a Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Nové velké prostory budou reprezentativní, atraktivní a splní očekávaný standart nabízených služeb, a to bude odrážet nový charakter již zmíněných institucí. Instituce budou umístěny ve dvou budovách. Volné místo, které mezi nimi vznikne, bude sloužit jako nástupní prostor pro všechny tři instituce. Mezi rizikový faktor nyní patří bezpečnost pracovníků na stavbě, obyvatel procházejících okolo a dostatečné zajištění prostor proti nepovolaným osobám.

V březnu letošního roku začalo provádění stavebních prací v místě bývalé tržnice – Bařák. V místech bude stát nové Laboratorní centrum Fakulty technologické. Ještě před začátkem provádění prací zde měli své útočiště bezdomovci a drobní živočichové. Z místa se šířil pach spáleniště po několik měsíců. Bezdomovci scházející se před chátrající tržnicí byly na obtíž pro procházející obyvatele města, nejen z důvodu snahy o komunikaci za účelem získání drobného finančního obnosu. Často zde byly vidět zvratky a stopy po výkalech, a někteří dokonce močili před zraky okolo procházejících obyvatel. To samozřejmě obtěžovalo kolemjdoucí, nejen pro specifický zápach, ale i z estetického hlediska. Proto někteří volili raději cestu jinudy. Opět zde mezi rizikový faktor patří bezpečnost pracovníků provádějící stavební práce, kolemjdoucích z důvodu zvýšení dopravy na místě, kde doposud jezdily jen linkové autobusy, a dostatečné zajištění prostoru proti vniknutí vandalů. Rizikový faktor jako bezdomovci a drobní živočichové byl v tomto místě eliminován na nulu.

Pro budovy č. 24 a č. 25 ale tvrzení o eliminaci těchto rizikových faktorů neplatí. Drobní živočichové a bezdomovci se přesídlili z budov již zmiňovaných výše právě do těchto míst. Z důvodu nedostatečného oplocení a zabezpečení před vniknutím měli přístup velmi jednoduchý, což považuji za největší riziko. V prostorách budov si udělali skladiště, a své nové útočiště, které můžeme vidět na obrázcích níže. V zimním období si zde zakládali ohně, aby se ohřáli. Na to reagovala Městská policie a dotyční byli vykázáni z prostoru. I když je otázkou času, kdy se na toto místo opět vrátí. Jejich založené ohniště může být rizikem pro další šíření požáru, nejen z důvodu nekontrolovatelného šíření požářiště, ale též

nedostatečného uhašení. Dále mohou přijít k úrazu, jelikož se zde na podlaze nacházejí střepiny z rozbitých oken, a ze stropu a stěn trčí kabely z původní elektrické sítě.

Doporučuji lepší zabezpečení proti vniknutí nepovolaných osob. Stačilo by opravit stávající plot, který je na mnoha místech poškozený. Důslednost majitelů budov, a pravidelné kontroly jejich majetku.

V prostorách budov č. 24 a č. 25 navrhuji zřízení parkoviště, samozřejmě po stavebních úpravách. Velmi by pomohlo vytížené dopravní síti ve Zlíně, kde se nachází málo parkovišť. Ale také ostatním majitelům a provozovatelům svých podnikatelských činností v blízkosti. Bylo by přínosem i pro jejich zaměstnance, kteří dennodenně dojíždějí do krajského města za prací, a nemohou si dovolit vysoké poplatky za parkování v centru města.

Budovy by v budoucnu mohli sloužit i jako kancelářské prostory, nebo prostory pro aktivity volného času. I když je ve městě již pár takových, jsou to velmi malé a stísněné místnosti s velmi malou kapacitou návštěvníků. Ale toto vše záleží na majitelích budov, k jaké činnosti své budovy poskytnou.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo analyzovat rizika chátrajících budov v areálu Svit Zlín. Nejprve jsem analyzovala dostupné technické materiály o stavu zkoumaných budov a dále zhodnotila rizikové faktory zkoumaného prostoru. To vše je popsáno v kapitole číslo 4. Jak je zřejmé, rizikové faktory jsou různé a nemůžeme říci, že vždy bude jejich dopad stejný. Záleží na dané situaci a také na osobě, která provádí hodnocení rizik pro danou oblast nebo problém.

V kapitole číslo 5 je popsán návrh opatření na eliminaci zjištěných rizik pro zkoumané objekty. A také náměty na další fungování budov, které vychází z mého pozorování, analýzy a z názorů dotazovaných pracujících v podnicích v areálu Svit.

Během zpracování této práce byl objekt bývalé tržnice (Bařák) zbourán a začaly zde stavební práce. V práci upozorňuji na rizika před zbouráním i při následných provádění stavebních prací.

Důležité je si uvědomit, že není nejdůležitějším faktorem dosáhnout co nejmenších nákladů na eliminaci rizik, ale co nejmenších škod na zdraví a životech obyvatel a jejich majetku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARTLOVÁ, I., BALOG, K. *Analýza nebezpečí a prevence průmyslových havárií*. Ostrava: SPBI Spektrum 7, 1998. 193s. ISBN 80-86111-07-5.
- [2] *Baťův institut* [online]. Dostupné z www.14-15.cz
- [3] BYDŽOVSKÝ, JAN. *Akutní stavy v kontextu*. Praha: Triton, 2008. 450 s. ISBN 978-80-7254-815-6.
- [4] HNILICA, J., FOTR, J. *Aplikovaná analýza rizika ve finančním managementu a investičním rozhodování*. 1.vyd. Praha: Grada publishing, 2009. 264 s. ISBN 978-80-247-2560-4.
- [5] KLOUDA, K. *Rizika podzemních staveb: a něco málo navíc*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2010. 142 s. ISBN 978-80-86111-10-0.
- [6] LEHÁR, B. *Přehledné dějiny národního podniku Svit před znárodněním 1894-1945*. Gottwaldov: Svit, 1959. 112 s.
- [7] *Metody pro stanovení rizik* [online]. Dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/hasici/planovani/metodiky/mzprakp.pdf>
- [8] ROUŠAR P. *Dějiny národního podniku svit. 1.díl, Národní podnik Baťa (1945-1948)*. Praha: Práce, 1967. 251 s.
- [9] SKŘEHOT, P., A KOLEKTIV. *Prevence nehod a havárií, 1.díl: Nebezpečné látky a materiály*. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2009. 341 s. ISBN 978-80-86973-70-8.
- [10] SKŘEHOT, P., A KOLEKTIV. *Prevence nehod a havárií, 2.díl: Mimořádné události a prevence nežádoucích následků*. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2009. 595 s. ISBN 978-80-86973-73-9
- [11] SMEJKAL, V., RAIS, K. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. Praha: Grada, 2006. 296 s. ISBN 80-247-1667-4
- [12] ŠEFČÍK, V. *Analýza rizik*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. 98 s. ISBN 978-80-7318-696-8.
- [13] TICHÝ, M. *Ovládání rizika: analýza a management*. Praha: C. H. Beck, 2006. 396 s. ISBN 80-7179-415-5.

- [14] VARCHOLOVÁ, T. *Nový manažment rizika*. Bratislava: Iura Edition, 2008
- [15] *Vnitřní paraziti* [online]. Dostupné z <http://www.vet-klin-erika.cz/private/zdravi2.htm>
- [16] Zákon č.13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
- [17] Zákon č.458/2000 Sb. energetický zákon a související předpisy
- [18] Zákon č.254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů
- [19] Zákon č.274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů
- [20] § 51 vyhlášky MV č.21/96 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o požární ochraně

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Aj.	A jiné
Apod.	A podobně
Atd.	A tak dále
Č.	Číslo
IZS	Integrovaný záchranný systém
MU	Mimořádná událost
PČR	Policie České republiky
Pozn.	Poznámka
Sb.	Sbírky
TBC	Tuberkulóza

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 :Schéma vzniku rizika	20
Obrázek 2: Letecký pohled na střed města Zlín.....	32
Obrázek 3: Vyznačené budovy v katastrální mapě.....	33
Obrázek 4: Budova č. 25.....	34
Obrázek 5: Budova č. 24.....	35
Obrázek 6: Budova č. 15.....	35
Obrázek 7: Budova č. 14.....	36
Obrázek 8: Baťák dříve.....	36
Obrázek 9: Baťák dnes.....	37
Obrázek 10: Simulace možných záplav v areálu	39
Obrázek 11: Ohořelý Baťák, foto 1.....	41
Obrázek 12: Ohořelý Baťák, foto 2.....	41
Obrázek 13: Pohlaví respondentů	46
Obrázek 14. Věk respondentů.....	47
Obrázek 15. Dotaz na znalost historie baťových závodů.....	47
Obrázek 16. Dotaz na zachování původní architektury	48
Obrázek 17. Dotaz na spokojenost se stavem areálu	48
Obrázek 18. Dotaz na fyzický stav budov	49
Obrázek 19. Spokojenost s využíváním areálu Svit.....	49
Obrázek 20. Dotaz na bezpečnost areálu	50
Obrázek 21. Zabezpečení budov proti vandalům, bezdomovcům a dalším	50
Obrázek 22. Názor na využití areálu v budoucnu	51
Obrázek 23. Kulturní centrum v objektu	51
Obrázek 24. Jaké služby by občané uvítali v areálu v budoucnu.....	52
Obrázek 25. Názor na přesunutí Krajské knihovny F. Bartoše.....	53

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Dostupné informace ke stavebním parcelám jednotlivých budov	33
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Anketní šetření – Chátrající nevyužívané budovy v areálu SVIT ve Zlíně (bývalé Baťovy závody)

PŘÍLOHA P I: ANKETNÍ ŠETŘENÍ – CHÁTRAJÍCÍ NEVYUŽÍVANÉ BUDOVY V AREÁLU SVIT VE ZLÍNĚ (BÝVALÉ BAŤOVY ZÁVODY)

Vážení,

Mé jméno je Andrea Svobodová. Jsem studentka 3. ročníku Fakulty logistiky a krizového řízení UTB ve Zlíně. Moje bakalářská práce je zaměřená na analýzu rizik chátrajících budov a reálu Svit Zlín. Prosím Vás o vyplnění anketního lístku o chátrajících nevyužívaných budovách v areálu SVIT ve Zlíně. Toto anketní šetření slouží ke zmapování názoru obyvatel města Zlína na nynější stav areálu Svit.

Anketní šetření – Chátrající nevyužívané budovy v areálu SVIT ve Zlíně (bývalé Baťovy závody)

1. Jste muž – žena? Nehodící škrtněte.
2. Váš věk:
 - 10 – 21
 - 22 – 31
 - 32 – 41
 - 42 – 51
 - 51 a více
 -
3. Znáte historii Baťových závodů (areál SVIT)?
ANO x NE
4. Jste názoru, že má být zachována původní Baťova architektura ve Zlíně?
ANO x NE x NEVÍM
5. Jste spokojen se stavem areálu?
ANO x NE x NEVÍM
6. Považujete fyzický stav budov za dostačující k provozu?
ANO x NE x NEVÍM
7. Jste spokojen/a s nynějším využíváním areálu Svit?
ANO x NE x NEVÍM
8. Považuje areál a jeho budovy za bezpečné?
ANO x NE x NEVÍM
9. Považujete budovy za zabezpečené proti vandalům, bezdomovcům a dalším?
ANO x NE x NEVÍM

10. Jste pro, aby byl celý areál v budoucnu využit? (jak už v soukromé sféře, tak státní)
ANO x NE x NEVÍM

11. Uvítali byste kulturní centrum v areálu?
ANO x NE

12. Služby jakého typu, byste uvítali v budoucnu místo chátrajících budov? Možnost výběru

- Bytové jednotky
- Kancelářské budovy
- Sportovní areál
- Školka, škola
- Parkoviště
- Kultura (muzeum, koncertní sál, kino,...)
- Park
- Skladové prostory
- Jiné

13. Myslíte si, že přesunutí Krajské knihovny Františka Bartoše do areálu je správné?
ANO x NE

14. Jaký máte návrh na změnu a zlepšení areálu Svit? Vlastní návrh

Mnohokrát Vám děkuji za Váš čas obětovaný k vyplnění tohoto anketního lístku a Vaše cenné názory.